

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Kırk dördüncü Birleşim

16. II. 1951 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	172:173	3. — Konya Milletvekili Abdürrahman Fahri Ağaoğlu'nun, Devlet Demiryolları Teşkilâtındaki memur ve işçilerin sayısı ile kadro vaziyetleri, işletmelerin ilgasının mümkün olup olmadığı, fabrika ve atelyelerin sayısı ile faaliyetleri, Konya'da kurulmasına karar verilen cer atelyesi, lokomotif ve vagon adedi ve bunların hangi yollarda kullanıldığı, idare memur ve işçilerinin aylıklarından vergilerden başka ne gibi tevkifat yapıldığı hakkındaki sorusuna Ulaştırma Bakanı Seyfi Kurtbek'in yazılı cevabı (6/187)	182:183
2. — Havale edilen kâğıtlar	173	4. — Bahkesir Milletvekili Salâhattin Başkan'ın, Ordu Donatım bakım tamirhanelerindeki yevmiyeli ustahktan ücretli sanatkârlığa geçenlerin emeklilik durumlarına dair olan sorusuna Millî Savunma Bakanı Refik Şevket İnce'nin yazılı cevabı (6/191)	183:184
3. — Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları	173	5. — Eskişehir Milletvekili Abidin Potaoğlu'nun, Üzeyir Avunduk tarafından Sümerbanktan mübayaaya edildiği söylenen büyük miktardaki malların satış fiyatına, bu mübayaanın fiyat artışlarıyla olan münasebetine, böyle büyük miktarda mal alan tüccarların mevcut olup olmadığına ve	
1. — Hakkâri Milletvekili Selim Seven ile Hatay Milletvekili Abdallah Cilli'ye izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresi (3/149) Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresi (3/149)	173:174		
2. — Bu toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan Hakkâri Milletvekili Selim Seven'in, ödeneği hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresi (3/150)	174		
4. — Sorular ve cevaplar	174		
1. — Erzincan Milletvekili Sabit Sağoğlu'nun, Emekli General Sait Balı'nın Erzincan Valiliğine tâyin sureti ile vaktinden evvel emekliye ayrılması sebebine ve idare âmirlerinin tâyin usullerine dair İçişleri Bakanlığından sözlü sorusu (6/203)	174		
2. — Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, Ceyhan İlcésinin su işinin bir an evvel tamamlanması için ne düşünüldüğü ve Adana Elektrik tahsildarının zimmetine geçirdiği para hakkında İçişleri Bakanlığından sözlü sorusu (6/201)	174		

umumi olarak satışlarda kullanılan usul ve teamülün neden ibaret bulunduğuna dair sorusuna İşletmeler Bakanı Muhlis Ete'nin yazılı cevabı (6/209) 185:192

6. — Konya Milletvekili Abdürrahman Fahri Ağaoglu'nun, Devlet Demiryolları Adana İşletmesinde memur iken haksız yere vazifesinden çıkarıldığı iddia edilen Hilmi Güllü'nün durumu hakkındaki sorusuna Ulaştırma Bakanı Seyfi Kurtbek'in yazılı cevabı (6/210) 192:193

7. — Sivas Milletvekili İlhan Dizdar'ın, iş esası üzerine kurulan ceza evlerine seçilmek üzere haklarında fiş tanzim edilen hükümlülere ceza evleri binalarının ıslahına ve gardiyanların ücretlerine dair

sorusuna Adalet Bakanı Halil Özyörük'ün yazılı cevabı (6/214) 193:195

5. — Görüşülen işler 174

1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresiyle Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/140, 1/54) 174:175,178, 181,195:198

2. — Elâzığ Milletvekili Mehmet Şevki Yazman'ın, Dilekçe Komisyonunun 5. I. 1951 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 222 sayılı Kararın Kamutayda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Komisyonu raporu (4/103) 175:181

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

19 . II . 1951 Pazartesi gününden itibaren 1951 yılı Bütçe Kanunu tasarısının gönderilmesine başlanması, kabul edildi.

Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in, Memurin Muhakematı hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair olan Kanun teklifinin gündeme alınması hakkındaki önergesi, reddolundu.

Manisa Milletvekili Kâzım Taşkent ve iki arkadaşının, yeni Gördes Kasabasının kuruluşu hakkındaki Kanun teklifinin Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair İçişleri Komisyonu Başkanlığı tezkeresi, kabul edildi.

Kastamonu Milletvekilliğine seçilen Tahsin Coşkan'ın, seçim tutanağının iptaline dair olan Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu, kabul olundu.

Zonguldak Milletvekili Abdürrahman Boyacıgiller'in, Zonguldak, Karabük, Filyos'ta kömür işletmelerinde çalışmakta olan maden amelelerinin çeşitli yönlerden bugünkü durumları ile grev hakkı, İşçi Bulma kurumları, Amele Birliğinin bugünkü çalışma ve muhasebe sistemi işçi ve iş verme sendikaları, işçi ücretleri işsizlik, işçi ve ihtiyarlık sigortaları hakkında ne

düşünüldüğüne dair olan sorusuna, Çalışma ve İşletmeler Bakanları cevap verdiler.

Erzincin Milletvekili Sabit Sağıroğlu'nun, Emekli General Sait Balı'nın Erzincan Valiliğine tâyin suretiyle vaktinden evvel emekliye ayrılması sebebine ve idare âmirlerinin tâyin usullerine dair sorusu, ilgili Bakan oturumunda hazır bulunmadığından, gelecek Birleşime bırakıldı.

Kars Milletvekili Hüsamettin Tuğaç'ın, İkinci Dünya Harbinde bakımsızlık ve idaresizlik yüzünden öldüğü söylenen askerler hakkındaki iddia mahiyetinin açıklanmasına dair sorusu, ilgili Bakanın teklifi üzerine, Bütçe görüşmelerinden sonraya bırakıldı.

Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, Ceyhan İlcesinin su işinin bir an evvel tamamlanması için ne düşünüldüğü ve Adana elektrik tahsildarının zimmetine geçirdiği para hakkındaki sorusu, ilgili bakan hazır bulunmadığından gelecek Birleşime bırakıldı.

Bingöl Milletvekili Feridun Fikri Düşünsel'in, hava tebdilli ve resmî izinli bulunan gedikli erbaşlara tayin bedelinin verilmemesi sebebine dair sorusu, ilgili bakanın teklifi üzerine

bütçe görüşmelerinden sonra bırakıldı.

Bingöl Milletvekili Feridun Fikri Düşünsel'in, Elâzığ'a bir sulh yargıcı daha verilmesi ve işi çok olan yerler varsa bunlar için de ne düşünüldüğünün bildirilmesi hakkındaki sorusuna, Adalet Bakanı cevap verdi.

16 . II . 1951 Cuma günü saat 15 te toplanıl-

mak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili

Erzurum Milletvekili

M. Zeren

Kâtip

Kayseri Milletvekili

İ. Kirazoğlu

Kâtip

İstanbul Milletvekili

F. Tekil

Sorular

Kars Milletvekili Esat Oktay'ın, Korunmaya muhtaç kimsesiz çocuklar hakkındaki sözlü soru önergesi, Millî Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/217)

Bingöl Milletvekili Feridun Fikri Düşün-

sel'in, Tarım Bakanlığı teşkilâtında stajyer olarak çalışmakta olan İzmir Ziraat Okulu mezunlarının durumları hakkındaki sözlü soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/218)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Raporlar

1. — Ankara Üniversitesi 1951 yılı Bütçe Kanunu tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/78) (Gündeme);

2. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanunu tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/79) (Gündeme);

3. — İstanbul Üniversitesi 1951 yılı Bütçe

Kanunu tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/85) (Gündeme);

4. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1951 yılı Bütçe Kanunu tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/86) (Gündeme);

5. — Vakıflar Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanunu tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/91) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15

BAŞKAN — Başkanvekili Mustafa Zeren

KÂTIPLER : Füzuan Tekil (İstanbul), İbrahim Kirazoğlu (Kayseri)

BAŞKAN — Yeter sayı vardır. Birleşim açılmıştır.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — Hakkâri Milletvekili Selim Seven ile Hatay Milletvekili Abdullah Cilli'ye izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresi (3/149)

Karar 77

14 . II . 1951

Kamutay'a

Aşağıda adları yazılı sayın Üyelerin hizalarında gösterilen sürelerle izinleri Başkanlık Divanının 14 Şubat 1951 tarihli toplantısında ka-

rarlaştırılmıştır.

Kamutay'ın onamına sunulur.

T. B. M. M. Başkanı

R. Koraltan

Hakkâri Milletvekili Selim Seven 1 ay mazeretine binaen 8 . II . 1951 tarihinden itibaren,

Hatay Milletvekili Abdullah Cilli 20 gün mazeretine binaen 29 . I . 1951 tarihinden itibaren,

'BAŞKAN — Şimdi ayrı ayrı okutarak oyu-

nuzaya koyacağım.

Hakkâri Milletvekili Selim Seven 1 Ay mazeretine binaen 8 . II . 1951 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hatay Milletvekili Abdullah Cilli 20 gün mazeretine binaen 29 . I . 1951 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — Bu toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan Hakkâri Milletvekili Selim Seven'in, ödeneği hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresi (3/150)

4. — SORULAR VE CEVAPLAR

1. — Erzincan Milletvekili Sabit Sağiroğlu'nun, Emekli General Sait Balının Erzincan Valiliğine tayin sureti ile vaktinden evvel emekliye ayrılması sebebine ve idare emirlerinin tayin usullerine dair İçişleri Bakanlığından sözlü sorusu (6/203)

BAŞKAN — İçişleri Bakanı seyahatten evdet etmediğinden Bütçe müzakerelerinin sonundaki Birleşime bırakılmıştır.

Karar 78

14 . II . 1951

Kamutay'a

Mazereti sebebiyle bu toplantı yılı içinde kendisine iki aydan fazla izin verilen Hakkâri Milletvekili Selim Seven'e ödeneğinin verilebilmesi, İçtüzüğün 197 nci maddesi gereğince, Kamutay'ın iznine bağlı olduğundan keyfiyet yüce tasviline sunulur.

T. B. M. M. Başkanı

R. Koraltan

BAŞKAN — Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Ödeneğin verilmesi kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresiyle Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/140, 1/54) [1]

BAŞKAN — Tümü hakkında söz isteyen var mı? Tümü hakkında söz isteyen yok. Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum.

Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesap Kanunu

MADDE 1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı gideri ilişik (A)

işaretili cetvelde gösterildiği gibi (520 465) lira (70) kuruştur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Kabul edenler... Etmeyenler... Madde Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı geliri ilişik (B) işaretili cetvelde gösterildiği gibi (1 045 997) lira (10) kuruştur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen yok.

Kabul edenler... Etmeyenler... Madde Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Ödenekten yılı içinde harcanmayan ve (A) cetvelinin ayrı bir sütununda gösterilen (543 338) lira (80) kurusu yok edilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen yok.

[1] 87 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BASKAN — Madde hakkında söz isteyen yok.

Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanunu Maliye ve Milli Eğitim Bakanları yürütür.

BASKAN — Madde hakkında söz isteyen yok.

Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oryuna arz ediyorum.

2. — *Elâzığ Milletvekili Mehmet Şevki Yazman'ın, Dilekçe Komisyonunun 5 . I . 1951 tarihi Haftalık Karar Cetvelindeki 222 sayılı Kararın Kamutayda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Komisyonu raporu (4/103) [1]*

(Rapor okundu)

BASKAN — Rapor üzerinde söz isteyen var mı?

YUSUF KAMIL AKTUĞ (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlar, memleketimiz içinde hayati bir ehemmiyeti haiz olan bir konuya arkadaşımız Şevki Yazman el basmıştır. Elâzığ içinde mevcut ve etrafı kalın duvarlarla çevrili olan bu cüzam hastanesinde tecrit edilmiş olanların feci manzarasını huzuru âlinizde arzedeceğim.

Doğu Bayazıt'ın Ağrı Kasabasında köye gidip geliş on dakikalık bir mesafede bulunan Zenkezur Köyü vardır. Bu köy halkı çok fakirdir. Geceleyin yattığı yorganını gündüz asker kaputu gibi simit yaparak boynuna sarar ve bunu bir kınnapla bağlar. Tavuğunu, sütünü, yumurtasını Doğu Bayazıt Kasabasına götürerek satır. Buranın halkı kâmilen cüzamlıdır.

Köyün adı tahrife uğramıştır. Asıl adı Senkişürük'tür, şimdi (Zengezur) diyorlar. Doğu Bayazıt'ın, asker, sivil, yerli halkı bu hastalıklı vatandaşları ikrahla karşılarlar. Yumurtalarını iğrenerek alırlar, sütlerini de gönülleri hoş olsun diye alır, parasını verir dökerler. Etrafı dört duvarla çevrili, tecrit edilmiş hastalardan

daha feci bir vaziyette bulunan bu halkın sunitaksiri olmaksızın Allah'ın verdiği bir hastalığın vatandaş üzerinde yaptığı ruhi tesir çoktur. Halk kendi sunitaksirlerinden olmaksızın bunlardan tiksiniyorlar, verenler de kendi sunitaksiri olmaksızın mahkûm mevkiine giriyorlar. Binaenaleyh çok iğrenç hastalığa karşı iki taraf da feci durumdadırlar. Yasak bölge mntakasına gidenler çok iyi bilirler ki Kabaktepe diye mevcut bulunan ve bugün enkazı onu kurmaya müsait olan bir köye nakline ben de ummun sıhhati ve umurun zevki namına arzı teşekkür ederim.

ŞEVKİ YAZMAN (Elâzığ) — Muhterem arkadaşlar, mahalli dertlerimizle Büyük Meclisin kıymetli zamanlarını israf etmeye daima muhalifim. Fakat bazan öyle meseleler oluyor ki, bunu huzuruza getirmek bir mecburiyet ve zaruret halini alıyor. Bizim vilâyetin cüzam hastanesi de bunlardan biridir. Bilirsiniz ki eskiden yalnız memurlar değil, vilâyetler de yetiştirdikleri ekâbire göre bir bareme tâbi idi. Bizim Elâzığ bu bakımdan baremi çok düşük vilâyetlerden biridir. 15 nci derece mi desem, 16 ncı derece mi desem bilemiyorum. Bu barem düşüklüğü dolayısıyla ki, Cumhuriyet idaresinde sağımızdaki, solumuzdaki vilâyetlere fabrikalar, imalâthaneler, tamirhaneler ve envai dünya niyetleri geldiği halde bize bölük bölük cüzamlılar gelmiştir.

Bizim ovalar güzel pamuk yetiştirir. Fakat ekâbir yetiştiremediği için pamuklu fabrikalarından birisi Cenup'taki Malatya'ya, birisi hiç pamuk yetiştirmiyen Şimal'deki Erzincan'a gitti ve bize cüzamlı geldi.

E... Cüzamlı da vatandaşdır, hürmetimiz vardır, gelmesine bir diyeceğimiz yok. Fakat şu içerisinde taşıdığı korkunç mikrop olmasa. Bu mikroba karşı hürmet duymanın imkânı yoktur.

Arkadaşlarım, verem korkunç bir hastalıktır. Fakat nihayet tedavisi de vardır. Ve insanı ailesinden, insanlık hak ve hürriyetinden mahrum etmez. Tedavi edilmezse hasta ölür ve kurtulur. Cüzam müthişdir. Tedavisi yoktur, insanı hak ve hürriyetinden eder, ailesi içerisinde dahi yaşatmaz. Bu sebeptendir ki, asırlar boyunca tecridi cihetine gidilmiştir. Bizzat aile efradı tarafından birlikte yaşama arzusu gösterilmeyen ve yaşadığı müddetçe tedavi olmayan korkunç bir hastalıktır. Ve benim baremi dü-

[1] 20. sayılı baskıya ait tutanağın sonundadır.

şük Elâzığ'lı hemşerilerim bu zavallı insanları gördükçe tüyleri ürpererek heyecana, korkuya düşmektedirler. Huzurunuzda getirilen ve on bir mahalle muhtariyle bine yakın ahalinin imzasını taşıyan feryatname de bu sebepten Meclis Dilekçe Komisyonuna sunulmuştur.

Dilekçe Komisyonu benim ve hemşerilerimin gördüğü müthiş manzarayı görmemiş, o korkuyu hissetmemiştir. Sıhhat Bakanlığından Dilekçe Komisyonuna gönderilen zevat ise doktordur. Yani kadere, ıstıraba kanksamış insanlardır. (Gülüşmeler) Orada şu izihata veriyorum.

1. Cüzam hastalığı dilekçede sayılı yollardan sirayet etmez,

2. Mamafih halkın korkusunu gidermek için hastaneyi başka bir yere nakledeceğiz. Ama bütçe müsaait değildir. 1951 de tetkikat yapar, münasip bir mahal buluruz.

Bunun üzerine komisyon bermûtat «Bir işlem yapılmasına mahal yoktur» diyor ve müracaatımla mesele huzurunuzda gelmiş bulunuyor. Arkadaşlarım; benim doktorluğum yoktur. Fakat buna mukabil mantık ve muhakemem vardır. Eğer cüzam öyle sirayet etmiyen bir hastalıkta bu zavallılar evlerinden, barklarından neden toplanarak buraya getirilmişlerdir. Hiç değilse kendi vilâyetlerinin hastanelerinde bırakılmalı idiler.

Diğer taraftan doktor olmamakla beraber okuyup yazmaklığımız vardır ve tıp edebiyatında şuna rastlıyoruz :

İngiltere'de bir şehirde iki kardeş cüzama yakalanıyorlar. Sebebi anlaşılamiyor, tetkik olunuyor ve neticede bunların yirmi sene evvel henüz çocukken Hindistan'dan gelmiş bir halı üzerinde oynadıkları anlaşılmiş ve hastalığı da oradan almışlardır. Cüzamın bu müthiş sirayeti karşısında hemşerilerimin duyduğu korku yersiz olamaz.

Kars Milletvekili olan bir doktor arkadaşım bundan bir ay kadar evvel ve başka bir vesile ile bu kürsüden cüzam hakkında söylediği sözler de aklımdan çıkmıyor. Kendileri her ne kadar muhalif bir arkadaş olsa da ilim tarafının muvafık olduğunu zannediyorum. (Gülüşmeler) Bu arkadaş dedi ki : Cüzamlılar beraber oturdukları aile efradından % 10 una bu hastalığı aşılabilir. Ve en kötü tarafı da bu sirayetin belli olmasının iki seneden 20 seneye kadar sürmesi-

dir. O halde bugün bizim Elâzığ'daki hemşerilerden ve yavrulardan kaçısı cüzama yakalanmıştır ve bu hastalık kendisini ne zaman belli edecektir? Hiçbir doktor ve mütehassis bunun cevabını veremez. Sıhhat Bakanlığı ve onun sayın doktorları diyeceklerdir ki, hastalar tecrit edilmiştir, halkla temasları yoktur, sirayet olmaz.

Arkadaşlarım, bu sözlerin bizimki gibi uzak ve baremi düşük vilâyetlerde bir mânası olamaz. Hakiki vakaları birer birer anlatayım.

İki sene evvel Erzurum'dan bir kafile cüzamlıyı getiren muhafız Çetinkaya'da hastalanmış veya başını alıp bir tarafa gitmiş. Cüzamlılar kendi başlarına Elâzığ'a kadar gelmiş, günlerce çarşılarda dolaşmış, hanlarda yatmış ve neden sonra heyecana gelen halk tarafından ve zabıta marifetiyle toplattırılmıştır. Bu yaz Elâzığ'da bulunurken iyi olduğuna zâhip olan bir cüzamlının postaneye mektup vermek için geldiğinin ve gişelerdeki memurların bu mektubu almamak için fellik fellik kaçtıklarının hikâyesini kulaklarımla dinledim. Benim bu yaz Erzurum'a tahkikata giden bir milletvekili arkadaşım Elâzığ'dan kaçıp buraya kadar gelen bir cüzamlı ile karşılaşmıştır. Bu misallerden sonra bir de hastanenin komuş bulunduğu yeri tetkik edelim :

Cüzam Hastanesi şehrin içinde ve üst başta müртеfi bir mahalde yapılmıştır, içme suları ve yeraltı suları da şehre bu istikametten gelir, şehrin lâğım tesisatı da yoktur. Birçok evler kuyu suyu içerler. Cüzamlıların ifrazatı semaya doğru gönderilemeyeceğine göre yeraltı sularına karışır ve kuyulara gelir.

Hastane hademeleri cüzamlılarla temastan sonra çıkıp şehre evlerine dağılırlar. Mütaahhitlerin öteberi teslim eden adamları aynı suretle hareket ederler.

Hastaların zaman zaman dışarı çıkarak gezindikleri, su taksim eyrine hava alıp su içtikleri ve hattâ hastaneye su çok gitsin diye taksim gözlelerinden bir veya birkaçını elbise parçalarıyla kapattıkları tesbit edilmiş, zabıtlar tutulmuştur.

Bütün bunlara rağmen cüzam hastalığının hemşirelere yayılmayacağına itimat etmek bence akıl alır şeylerden değildir.

Şimdi ikinci noktaya yani bütçe meselesine geliyorum :

Cüzamlılar için otuz yedi parça binadan mü-

rekkep ve Eti Bank tarafından satılığa çıkarılmış metrük kuvarsan madenlerinin yepyeni binalarını gösterdim. Sebep zikretmeden müfettişler beğenmiyor dediler.

Eskiden Dalaman Çiftliği düşünölmüş ve fakat şimdi göçmenlere dağıtılıyormuş. Fakat bana öyle geliyor ki, bizzat bizim vilâyette iş biraz incelese derhal bir çare bulunacaktır. Sayın bakanlar bizim oraları incelemeye henüz vakit bulamadılar. Oralarda bütün meseleler kalın, kalın durmaktadırlar.

Şimdiki vilâyet merkezinin ancak on kilometre şimalinde ve dağ üzerinde tarihi Harput şehrinin camileri, medreseleri, kâgir evleri ve hattâ Amerikan Koleji ile birlikte metrük bir halde durmaktadır. Burada bu zavallılara ideal bir site dâhi kurulabilir. Ama incelemeye müfettişleri göndermemelidir. Zira onlar kıyası nefis tarikiyle bu boş şehirleri görünce arkadaşlarının muayenehane, hasta kazanç ihtiyaçları gözlerinin önüne geliyor ve burada iş yok diye menfi raporlar veriyorlar. Harput Şehrini beğenmezlerse Tunceli'nde Abdullah Paşanın ormanlar arasında yaptırdığı ve halen boş duran kışlalar vardır. Bunlardan birisini seçmeleri ve hemşerilerimi bu korkudan halâs eylemeleri ilmin ve fennin icabıdır. Bunun için fazla masrafa lüzum yoktur. Veremlilerin yatak adedini artırıyoruz diye sevinirken ondan daha korkunç bir hastalığı koca bir şehrin içerisinde yaymanın dehşetini itiyat sekiyle doktorlar anlamasa bile Yüksek Meclisin takdir buyuracağına kaniyim. Bu sebeple de cüzam hastanesinin en kısa bir zamanda 1951 senesinde eski Harput Şehri veya Tunceli'ndeki metrük kışlalardan birine nakil ve cüzam hastanesinin de verem hastanesine kalbi hususundaki takririmin lütfen kabulünü ve İctüzüğün 58 nci maddesine göre bu hususun oya konmasını istirham ederim.

BAŞKAN — Önerge veriyor musunuz?

ŞEVKİ YAZMAN (Devamla) — Evet.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Aziz arkadaşlarım, Şevki Yazman arkadaşımın çok hakkı vardır. Yalnız yüksek beyanları arasında hekimlerin ıstıraba kanıksadığını ifade buyurdular. 25 senelik bir hekim olarak söylüyorum, ıstıraba kanıksamanın imkânı yoktur. İstıraba kanıksamış olsa büyük milletimiz kanıksardı. 14 Mayıs'ta gösterdi ki, milletimiz ıstıraba kanıksayacak milletlerden değildir.

Şevki Yazman'ın hakikaten hakkı vardır. Yurdumuzda Avrupalı mahiyette epidemolojik harita yapılmamıştır. İntanlar ve salgınlar epidemik mihraklariyle veya memleket içinde disperse olduğu muhitleriyle tam olarak bilinmiyor. Meselâ ben tıbbiyede okuduğum zaman, biz Türkiyenin nerelerinde cüzam vardır, bilemezdik ve bize okutulmazdı. Ancak 1929 da Bitlis'te bir lokantada yemek yerken bana yemek getiren çocuğun cüzamlı olduğunu yüzünden anladım, çünkü eski idi, yüzü tamamen lezyonlu idi. Artık yemek yerken ne hale geldiğimi siz tasavvur edin.

Ondan sonra yine 1929 da Erciş'te kur'a muayenesi yaparken 23 vaka tesbit ettik, ileri derecede yaralı idi bunlar. Kaymakam ve şube reisi kokudan ve müstekreh manzaradan dışarı kaçtılar. Sonradan ben bunlara iğrenmeden baktım, diye takdir edildim. Bunlar iğrenç bir mâlûliyet haline gelmişti. İcabeden makamlara rapor yazdık ve vaziyeti bildirdik.

Doğu - Anadolu'nun birçok yerlerinde de hakikaten andemik olarak yerleşmiş ileri derecede cüzam vakaları vardır. Sağlık Bakanlığı Elâzığ'da bir Cüzam Hastanesi vücuda getirdi. Fakat Şimali Anadolu'da, Kastamonu bölgesinden başlayarak Doğu'ya doğru da cüzamlılara tesadüf edilmektedir.

Cüzamlıları bir hastaneye toplamak, Karacaahmet'teki eski Miskinler Tekkesi zihniyetini modern bir hale getirmekten ibarettir.

Sayın arkadaşlarım tek taraflı konuşuyorlar. Cüzamdan ve cüzamlılardan bahsettiler. Bir de cüzama yakalanan insanı düşünürseniz, hakikaten onlara acırsınız. Dünyanın her tarafında cüzamlıların hakları düşünölmüştür. Arkadaşlarımdan ben rica ediyorum, bu zavallıların hallerini garip görmesinler. Eğer Sağlık Bakanlığı bu işe itiraz ediyorsa, Dilekçe Komisyonunun burada okunan raporunda Bakanlığa atfedilen sözler maalesef bugünün ilmine, tekniğine uymıyan sözlerdir. Ben çok rica ederim, Sözcü arkadaşımız Sağlık Bakanlığının bu sözleriyle bizleri ilzam etmesinler.

60 sene evvel Amerika'lıların Filipinler'de yaptığı bir koloni teşkilâtı vardır ki, bugün dahi bize örneklik eser olarak meydanda durmaktadır. Cüzamlılar adalarda tecrit edilmiştir. Ziraat aletleri vermek, kendi mesleklerini yaptırmak hattâ müzisyen ve müzik çaldırmak,

tiyatrocunu ise tiyatro oynatmak imkânları verilmiştir. Bu iş 50 sene evvelden düşünölmüştür. Gönüllü olarak çalışan hemşireler, hastabakıcılar, doktorlar ve hattâ cüzam tedavisinde çalışmak istiyen gönüllü doktorlar vardır. Bu doktorlar cüzam travayları yapmaktadırlar ve bu hastalık hakkında da kıymetli eserler yazmaktadırlar. Müsaade ederseniz Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı mütehasıslarını ikaz edelim. Memleketimizi hiç değilde 50 sene evvelki Filipinlerden daha ileri bir memleket olarak düşününler. Bundan dört beş sene evvel Sağlık ve Sosyal Bakanı Sadi Konuk zamanında Allah rahmet eylesin Elâzığ'daki baştabip genç doktor arkadaşım Adana'ya gelmiş ve oradan da Mersin'e gitmişti. Bir cüzam kolonisi yapmak için bir hâli arazi arıyordu. Bundan beş sene evvelidi. Harput'a gitmeyi de ben teklif edemeyeceğim. Çünkü Harput her şeyi halletmez. Cüzamdan korkanların hâleti ruhiyelerini halledelim, cüzamlıların hayat hakkını halledelim. Cüzamdan korkanların hâleti ruhiyesini yerine getirecek ve hem de çok sinsi olan bu hastalığa karşı esaslî tedbir alacak ve hem de Türkiye'de mevcut cüzamlıları toplıyarak onlara hayat, insanlık, yaşama hakkı verecek bir koloninin tesisi lâzımdır. Arkadaşımızın getirdiği bu dileğin yerine getirmesine vesile olması yolunda Yüksek Meclisiniz karar verirse, arkadaşımızın talebini kabul ederseniz Sağlık Bakanlığı mecbur olur tetkiklerini yapar ve bu yolda memleketimizde modern cüzam kolonisi teessüs etmiş olur. Bu çok masraflı bir şey değildir. Cüzamlılar kendileri çalışarak kendi ihtiyaç ve yiyeceklerinin büyük bir kısmını karşılamış olurlar. Bu dünyanın her tarafında böyle olur. Mâruzatım bundan ibarettir. Sayın Şevki Yazman arkadaşımızın tekliflerine ben de katılıyorum mesele ortaya gelmişken bu dâva ele alınarak bir an evvel halledilmesini istirham ederim. Hürmetler ederim arkadaşlar.

BAŞKAN — Oylarını kullanmıyanlar lütfen oylarını kullansınlar.

Buyurun Muhit Tümerkan.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Aziz arkadaşlarım, cüzamın sâri bir hastalık olduğu ve Elâzığ'da kurulmuş olan bir hastanenin etrafı için tehlike teşkil ettiği hakkında ileri sürölen mütalâa ve fikirlerin doğru olmadığını ifade için söz almış bulunuyorum.

Cüzamın, tüberküloz gibi seri sirayet imkânı ve ihtimali olan hastalıklardan olmadığı, bunun sirayetinin çok geç ve ancak çok uzun senelerden sonra meydana çıkan hastalıklardan biri olduğu senelerce bir arada yaşayan karı koca arasında bile sirayet etmediği bilinen hastalıklardan birisi olduğuna göre bu basit bir şekilde kontrol altında bulunsa dahi kolay kolay bütün memleketi tehdit edecek hastalıklardan olduğuna inanmak yerinde olmasa gerektir. Bu hissin mevcudiyeti, yani bu cüzamın verem hastalıklarının mikroplarında olduğu gibi başkalarına sirayeti tehlikesinin bulunduğu korkusu, bilhassa Elâzığ'da cüzam tasterisi yapılması sırasında, oralarda verilmiş olan bir tıp konferansının biraz yanlış anlaşılması olmasından doğmuştur. Bu, bilâhara tesbit edilmiş ve arzettiğim gibi o sebep olmuş.

Bendeniz bu hususta ileriye sürülecek fikirlerin münakaşası sırasında daha salim bir neticeye varılması için Sağlık Bakanının vereceği izahatın dinlenilmesi ve ondan sonra bir karar verilmesi taraftarıyım.

Hastanenin önünden, yanından geçen mikrop-lu suların şehri tehdit ettiğine dair Şevki Yazman arkadaşımın iddialarına, aklarına mağruren, iştirak etmiyeceğim. Çünkü bir hastanenin, içinde cüzam hastalarını da ihtiva eden bir hastane dahi olsa kirli sularının başka yerlerde her hangi bir suya karışması mevzuubahis ise yani yalnız cüzam hastanesi değil her hangi bir yerin kirli suları böyle bir suya karıştıyorsa zaten mesele o zaman başlar. Ha cüzam hastanesinin suyu karışmış ha diğer tifo, verem ve sairinin mikrobi bulunan pis sular karışmış.. Tehlike bakımından bir fark yoktur. Önün için bendeniz bu hususlarda teknik izahat ile yüksek heyetinizi daha fazla yormaktansa teklif ettiğim veçhile evvelâ Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanını dinliyelim ve ondan sonra kararımızı verelim. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Oy toplama muamelesi bitmiştir.

ANDRE VAHRAM BAYAR (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; müsaadenizle cüzam hakkında bir kaç söz söylemek isterim ve zânnederim ki, Yüksek Meclisiniz de bu şekilde bu hastalık hakkında biraz daha geniş bir fikir edinmiş olacaktır.

Cüzam, çok eski bir hastalıktır ve Lepra adını taşır. Bunun menşei aranmış ve nihayet Hindistan'dan geldiği kanaatine varılmıştır. Muhelif yollarla oradan Mısır ve İspanya'ya geçtikten sonra, bize kadar gelmiştir. Hastalık üzerinde yapılan uzun araştırmalar sonunda mikrobu Norveç'li Dr. Honzen tarafından keşfedilmiştir. Bu mikrop kırmızı renkte Ziehl boyasını alan bir çubuk şeklinde, tübrküloz mikrobunu andırır bir basildir. Binaenaleyh bu, mikrobik bir hastalıktır. Basiller ekseriya burun ifrazatında bulunur. Bilâhara bu sahada çalışan Prof. Vidal bunun sâri olduğunu söylemiş ve bu sözünü söylemek için de o zaman kendi şakirdi olan Prof. Brok'a dayanmış ve akademide hırpalanmıştır. Hırpalandıktan sonra şakirdine dönmüş ve kendisini müşkül bir durumda bıraktığını söylemiştir. İşte o tarihten beri cihanşümül bir şöhreti haiz olan Profesör Brok dâvayı kendi eline almış, cüzam hastalığının sari bir hastalık olduğunu ispat etmiştir. Bunu Paris okulları bültenlerinde görürüz. Yalnız bu hastalığın sirayeti birdenbire olmayıp yavaş yavaş olur ve senelerce sürer.

Cüzam hastalığı birçok safhalar geçirmiştir. Eskiden hıristiyanlık cüzamlı hastaları Allahın lütfüne uğramış insanlar diye ayaklarını öperlermiş. Fakat sonradan bu hastalığa tutulanları taşlamışlardır. En son vaziyet de bugünkü fennî şekli almış leprozeri denilen yerlerde teerid edilmişlerdir.

Cüzam üç şekildedir: Birincisi lepra tuberculouse çür ki, manzarası itibarıyla çehresi arslana benzediği için «lionine» de tesmiye edilir.

İkincisi: (lèpre nerveuse) dür ki ekseriya insanların yüzlerinde anestezik lekeler halinde olur.

Üçüncüsü ise (lèpre migte), yani karma cüzam'dır, bunda her iki şekil birleşmiş durumdadır. Teşhis etmek için çok alışkan doktor olmalı veyahut daha doğrusu burun ifrazatı alıp Hanzen basilini aramalıdır.

Mesele bu halde iken bizde, Türkiye'de cüzam hakkında birçok etüdler yapılmış ve Almanya'dan Deyke Paşa adında bir âlim gelerek uğraşmış, ve kendi namını taşıyan bir seroma da keşfetmiştir. Hanzen'in sirayeti hakkında Zambako Paşa, bize dağıtılmış olan bütçe kitabı kalınlığında, bir eser yazmıştır. Bundan başka bir de «chaubrogra» yağı cüzam tedavisinde kulla-

nılmıştır. Ben de bu yağı colloïdale bir mahlûl haline koyarak Prf. Brok'un hastaları üzerinde damara zerketmek suretiyle kullandım.

Halihazırda en son ihtira olarak Prf. Filatov'un yeni tedavisi var. Bu profesör doğrudan doğruya cüzamı tamamiyle eyleştireceği kanaatindedir. İnşallah fikrinde yanılmaz. İnsanlığa büyük hizmetler eder.

Bizim meseleye gelince; cüzamlıları teerit etmemiz lâzımdır. Eskişehir'de yedek subaylığımı yaptığım zaman maalesef çok kıymetli bir subayımızın yüzündeki bir lekeye teşhis koydum. Mikroskopik muayenesini yaptık. Hanzen basili olduğunu gördük. Bu adamları öyle kendi başlarına sokak ortasına bırakmak yanlıştır. Bu millî bir dâvadır. Gayet hassasiyetle bu dâvanın üzerinde duralım. Şevki Yazmaz arkadaşımıza böyle mühim bir meseleyi getirdiklerinden dolayı teşekkür ederim. Mâruzatım bu kadardır.

DİLEKÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ RAİF AYBAR (Bursa) — Muhterem arkadaşlarım; Büyük Meclisin yüksek malfûmudur ki, Dilekçe Komisyonu; Anayasanın ve İctüzüğün mahsus hükümleri muvacehesinde Meclis adına muayyen vazife ifa eden bir komisyondur.

Elâzığlı vatandaşlarımız Cüzam Hastanesinin yerinin uygun olmadığı veyahut kâfi tahaffuz tedbirlerini ihtiva etmediğinden müşteki olarak bize müracaat etmişlerdir.

Dilekçe Komisyonunuz bu ciheti evvelâ Bakanlığın mütalâasını almak ve dâvet edilen bakanlık mümessilinin şifahi izahatını da dinlemek suretiyle meseleyi tezekkür safhasından geçirmiştir.

Bu durum karşısında Dilekçe Komisyonunun elinin altındaki işin mahiyeti şudur: Cüzam Hastanesinin nakledilmesi veya tahaffuz tedbirlerinin başka türlü bir hale ifrağ edilmesi. Tıpkı filân yerdeki bir mektep binasının çatısının çökmek üzere bulunduğu, altındakiler için tehlike arzettiğinden bunun tamiri için vâkı olmuş bir şikâyetin Meclisteki, Dilekçe Komisyonundaki hukuki mahiyetinin şu meseleden hiçbir farkı yoktur. Meclise böyle bir şikâyet vakı olduğu işi ele almak istediği zaman mesele üzerinde her hangi bir işlem yapmak vazifesi dışında kahr. Bu mesele, ait olduğu Sağlık Bakanlığından sorulmuş ve bakanlık buradaki hastanenin başka bir tarafa kaldırılması için bir bütçe meselesine de bağlı bulunduğunu söyledikten son-

ra bizim bu mesele üzerinde karar vermeye bir salâhiyetimiz yoktur, diye bir karar verilmek lâzımdır ve karar böyle verilmiştir. Meclisi Âlinin şu noktaya nazarı dikkatini müsaadeleriyle celbetmek isterim. Bu kararımızın reddedilmesi, hastaneyi kaldırım gibi Meclise verilecek bir emri tazammun eder. Ve Hükümete, zannediyorum ki, malî imkânları ait olduğu komisyonlardan geçirilmeden böyle bir emir vermek mücerret bir Dilekçe Komisyonu raporunun reddedilmesi zımnında isabetli bir hareket olmaz.

Burada bir zühul olmasın diye, söz aldım. Bunu arz ederim efendim. (Bravo sesleri).

BAŞKAN — Talât Vasfi Öz.

TALÂT VASFİ ÖZ (Ankara) — Efendim, Komisyon Sözcüsünün bilhassa hastanenin Elâzığ'dan naklini tazammun edici bir karar veremesi bakımından Komisyonun Şevki Yazman arkadaşımızın talebinin reddine taallük eden fikirlerinde pek haklı olmadığı hususundaki kanaatimi izhar etmek için huzurunuzda gelmiş bulunuyorum. Cüzam dâvası ilmin icabettirdiği şekilde ele alınmamıştır. Hâdisenin ne mikrobiyolojisine, ne de epidemilojisine temas etmenin burada mahallî olmadığı kanaatinde olduğum için yapılması lâzımgelen şeyleri kısaca ifade etmekle iktifa edeceğim.

Hastanenin bulunduğu yerdeki halkın hâdiseyi nâhoş telâkki etmesini elbette haklı görmek lâzımdır. Fakat dâva hastanenin durumu ile oradan başka yere naklini tazammun edecek bir karara vasıl olmak dâvası değildir. Memnuniyetimizi mücip olan şey, Bakanlığın nazarı dikkatini celbedecek mahiyette bir müzakere zemini açılmasıdır, bunu şükranla kaydederim; dünyanın her tarafında, bu mevzuda şu iki nokta üzerinde durmak lâzımdır. Cüzamlıyı cemiyet için parazit halinde sokmaktan kurtarmak lâzımdır.

İkincisi, arkadaşlarımızın çok haklı olarak temas ettiği şekil, onları her türlü tabii hayat fonksiyonuna kavuşturmak şeklinde onları verimli bir hale getirmek, tâbiri diğerle cüzamlıyı hayatından bezdirmemek ve yaşamayı sevdirmek lâzımdır. Ohalde memleketimizde yapılacak çok basit şeyler vardır. Bol arazili hâli bir adayı bunlara tahsis edebiliriz. Oradan her türlü sanatla, çiftçilikle iştigal edebilirler. Ve kendi sahalarında medeni haklarını kullanabi-

lirler. Bu tarz hiç kimsenin şikâyetini de mücip olmaz.

Cüzamlıların tedavisine gelince: 1939 da Hamster'lere nakledilmiş olan bu hastalığın artık kabili tedavi olmadığını iddia etmek doğru olmaz. Yalnız hangi tedavi şekli, sistemi kabul edilmelidir sualine henüz kat'i bir cevap vermek kabil değildir. Yalnız şunu söylemek isterim ki; cüzam kabili tedavi bir duruma gelmiş bulunmaktadır.

Neticeyi arzetmek lâzımgelirse, cüzamlıları bugünkü şekilde bir hastanede ikamete mecbur etmekten ziyade, onları hayati fonksiyonlarını kullanır bir hale getirmek, diğer taraftan da yeni şekilde tedavi imkânlarını bulucu tedbirler alarak onları bâzı feragatli arkadaşlarımızın mesaisi ile içinde bulunduğumuz bu hazin vaziyetten kurtarmak için, Vekâletin nazarı dikkatini celbetmek, zannedirim ki, yerinde olur.

Bendeniz bu kanaatte bulunuyorum. (Dğru sesleri)

BAŞKAN — Hamdi Şarlan.

HAMDİ ŞARLAN (Ordu) — Komisyon raporörü arkadaşımızı dinleyince müteyakkız oldum, bendenize tamamen haklıdır. Dilekçe Komisyonu, âmme hukukuna ait mesailde, yanlış hareketlerden ötürü, pek mahdut mesailde karar alır. Her şeyde değil. Çünkü kazai mercilere taallük eden mesailde karar almaz.

Cüzam meselesi üzerinde salâhiyetli arkadaşlarımız çok etraflı ve elbette ki bize de iyi intibalar bırakan çok esaslı konuşmalar yaptılar. Fakat Devletin bir yerde tesis etmiş olduğu bir hastaneyi oradan kaldırıp başka yerde şu şekilde tesis etmek gibi icraya ait bir vaziyetin, Dilekçe Komisyonunun kararına bağlanması, doğru değildir. Dilekçe Komisyonu bir tedvin müessesesi değildir. Dilekçe Komisyonu doğrudan doğruya, âmmeye mütaallik, kanunlara muhalif vâkı olan hareketler olursa, o da mahdut mesail üzerine, onları kanuni bir karara bağlar.

Elâzığ'da bir hastane varmış, bu hastane maksadı temin etmiyormuş, cüzam hastalığının tahrifatı şundan ibaretmiş, binaenaleyh Meclise müracaat edilmiş, Dilekçe Komisyonunda bu hastanenin bir yerden diğer bir yere nakli bâzı esbaptan dolayı muvafık görülmemiş. Bu bakımdan rapor da itiraza uğramış ve Yüksek Heyete intikal etmiştir. Şimdi Yüksek Heyet bu hastane

Elâzığ'dan kalksın derse, çok yanlış bir hareket yapmış olur. Bu, tamamen bir Hükümet meselesidir. Eğer bir arkadaşımız ilgileniyorsa ve burada hakikaten fayda varsa bunu bir tesis olarak, bir kanun mevzuu olarak getirebilir. Ama hiç bir vakit Dilekçe Komisyonu kararıyla bu mesele Meclise getirilemez. Rice ederim, bu hususta müteyakkız olunmasını arz etmek için huzurunuza çıktım.

BAŞKAN — Bu konu üzerinde başka söz alan yok. Muhtelif öneriler var, bunların en aykırısını okumaya başlıyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Cüzam hakkındaki konuşmaların, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının vereceği izahattan sonra karara bağlanmasını saygı ile rica ederim.
Sinob Milletvekili
Muhit Tümerkan

BAŞKAN — Önergeyi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Raporun Sağlık Komisyonuna havale edilmesine dair önerileri okutuyorum :

Başkanlığa

Müzakere kâfidir. Yazman'ın teklifinin Sağlık Komisyonuna havalesini teklif ederim.

İstanbul

Bedri N. Göknil

B. M. Meclisi Başkanlığına

Elâzığ'daki Cüzam Hastanesinin 1951 senesinde başka bir yere nakli için Sıhhat Komisyonuna havalesini arz ve rica ederim.

16 . II . 1951

Elâzığ Milletvekili

Ş. Yazman

Yüksek Başkanlığa

Elâzığ'daki Cüzam Hastanesi hakkında Yüksek Meclise bir karar verilmeden evvel mesele nin bir defa da Sağlık Komisyonunda tezekkür edilmek üzere Sağlık Komisyonuna sevkına karar verilmesini arz ve teklif ederim.

Sivas Milletvekili

Nâzım Ağacıkoğlu

T. B. M. M. Başkanlığına

Cüzam hakkındaki konuşmaların Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının vereceği izahattan sonra karara bağlanmasını saygı ile rica ederim.

Sinob Milletvekili

Dr. Muhit Tümerkan

BAŞKAN — Bu önerileri reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Sağlık Encümenine havalesi kabul edilmiştir. (Gürültüler) (Anlaşılmadı, yeniden reye koyunuz sesleri) Efendim reye koydum, Sağlık Komisyonuna havalesi kabul edildi, kararınız öyle tecelli etti efendim, itimat buyurunuz. Sağlık Komisyonuna havalesi karar altına alınmıştır.

TALÂ VASFİ ÖZ (Ankara) — İlk defa reye koyduğunuz zaman ekseriyet yoktu.

BAŞKAN — Bu konu bitmiştir efendim.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabı Kanun tasarisına (245) oy verilmiştir. (242) kabul, (1) ret ve (2) çekinse vardır. Kanun bu şekilde (245) oyla kabul edilmiş ve kesinleşmiştir.

Gündemde görüşülecek başka madde kalmadığından 19 Şubat Pazartesi günü saat 15 de toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Kapanma saati : 16

3. — *Konya Milletvekili Abdürrahman Fahri Ağaoglu'nun, Devlet Demiryolları Teşkilâtındaki memur ve işçilerin sayısı ile kadro vaziyetleri, işletmelerin ilgasının mümkün olup olmadığı, fabrika ve atelyelerin sayısı ile faaliyetleri, Konya'da kurulmasına karar verilen cer atelyesi, lokomotif ve vagon adedi ve bunların hangi yollarda kullanıldığı, idare memur ve işçilerinin aylıklarından vergilerden başka ne gibi tevkifat yapıldığı hakkındaki sorusuna Ulaştırma Bakanı Seyfi Kurtbek'in yazılı cevabı (6/187)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorulara Ulaştırma Bakanı tarafından yazılı olarak cevap verilmesini rica ederim, saygılarımla.

1. Devlet Demiryollarında, umum müdürlük ve umum müdürlüğe bağlı hastane, okul gibi müesseselerin memur ve işçi kadroları ve her birinin vazifeleri nedir?

2. Umum müdürlükte işletmeler ve istasyonlar kadrosundan memur ve işçi çalıştırılmakta mıdır, kaç kişidirler, bunun kanuni müstenidatı var mıdır?

3. Devlet Demiryollarında kaç işletme vardır. İşletmeler teşkilâtı hangi esasa dayanmaktadır. Her işletmenin memur ve işçi kadroları nedir.

4. İşletmelerde istasyonlar kadrosundan memur ve işçi çalıştırılmakta mıdır, kaç kişidirler kanuni mesnedi nedir?

5. İşletmelerin ilgası mümkün değil midir?

6. Kaç istasyon vardır, istasyonların memur ve işçi kadroları nedir?

7. Devlet Demiryollarına bağlı nerelerde ve kaç fabrika ve atelye vardır, her birinin memur ve işçi kadroları nedir, buralarda ne gibi işler yapılmaktadır

8. Devlet Demiryolları ihtiyacı için, Konya'da bir cer atelyesi inşasına Teknik ve idari zaruretlerle karar verilmiş olduğu halde yıllardan beri yapılmamıştır, sebebi nedir ve ne zaman yapılacaktır?

9. Devlet Demiryollarının son beş senelik, müfredatlı gelir ve gideri nasıldır?

10. Kaç lokomotif ve kaç vagon vardır, hangi yollarda kullanılmaktadır?

11. Esasen aylıkları çok az olan Devlet Demiryolları memur ve işçilerin aylıklarından, kanunen kesilmesi zaruri olan vergilerden başka

Demirspor, Demiryolu dergisi, sıhhat parası, yardımlaşma derneği ve tekaüdiye namlarıyla birtakım paralar kesildiği ve meselâ aylığı 212 lira olan bir memurun eline 139 lira geçtiği bir gazete de yazılmıştır.

a) Bu yazı doğru mudur?

b) Doğru ise bu kesintiler neye istinad etmektedir?

c) Arzuya istinad ediyorsa bu arzu hakiki ve samimi midir? Her türlü tesir ve korkudan uzak hakiki arzu nasıl temin edilmiştir?

d) Kesintilerin miktar ve nispetleri nedir ve neye müstenittir?

18. I. 1951

Konya Milletvekili

Abdürrahman Fahri Ağaoglu

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

13. II. 1951

22. I. 1951 tarih ve Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 1298/2642 sayılı yazıları karşılığıdır:

Konya Milletvekili Abdürrahman Fahri Ağaoglu tarafından verilen Devlet Demiryolları hakkındaki yazılı soru önergesi cevabının ilişik sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

Devlet Demiryolları:

1. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ve Genel Müdürlüğe bağlı teşkillerde (İşletmeler hariç) 2635 aded memur, işçi ve müstahdem vardır.

Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü, 1483 sayılı Kanuna göre, mevcut, hali inşada ve âtiyen inşa olunacak Devlet Demiryolları ve demiryollarının nihayet bulunduğu limanları işletmekle mükelleftir.

2. — İşletmeler ve atelyeler kadrosunda olup 5616 sayılı Kanunun 12 nci maddesine müsteniden Genel Müdürlükte 11 memur ve 5 işçi çalıştırılmaktadır.

3. — Devlet Demiryollarında 8 demiryolu işletmesi, bir otobüs işletmesi bir de Çeltik kömür madeni işletmesi vardır. İşletme teşkilinde her bölgenin nüfus ve iş kesafeti ve hattın uzunluğu gibi esaslar nazara alınmıştır.

4. — Halen işletmelerde istasyonlar kadrosundan memur ve işçi çalıştırılmaktadır.

5. — İşletme adedi halen 8 ze indirilmiş bu-

lunmaktadır;

6. — Mevcut istasyon, ambar ve gişe gibi yerlere kadrolarına göre memur taksim edilmektedir.

7. — Devlet Demiryollarına bağlı 1 adet Tiravers fabrikası ve 5 adet cer atelyesi vardır.

Bu atelyelerde bilûmum demiryolu alet ve edevatı tamir ve bâzi ahvalde yeni imal olunur.

Bunların kadroları, hususiyetlerine göre değişiktir.

8. — Konya'da bir cer atelyesi yapılması hakkında bir karar verilmiş değildir.

9. — 5 senelik gelir gider vaziyeti:

Sene	Giderler yekûnu	Gelirler yekûnu
1945	74 357 462,56	77 601 521,88
1946	134 297 627,30	134 402 881,37
1947	163 684 507,79	165 622 794,36
1948	166 045 290,92	158 530 337,21
1949 [*]	206 196 781,11	189 483 640,66

[*] Not:

1949 yılından devredip 1950 yılında 5694 sayılı Kanunla alınan ek ödenekten 1949 yılına isabet eden miktar (15 086 900) lira ile 3010 numaralı Kanunla verilen (2 862 148,49) lira avans bu miktara dâhil değildir.

10. Elde mevcut lokomotif ve vagonlar demiryolu şebekesine taksim ve tevzi edilmiş olup ihtiyaca göre bir yerden diğer yere kaydırılmak suretiyle demiryolunun her tarafında kullanılmaktadır.

11. Aylığı 212 lira olan bir memurun aylığından yapılan tevkifat miktar ve nevileriyle eline geçen para aşağıda gösterilmiştir.

Aslı Tevkifat

Aslı	Tevkifat		
212	10	Yüzde beş tekaüdiye	} kanuni kesintiler
	10,94	Kazanç	
	19,57	Buhran	
	13,48	Muvazene.	
	8,48	Hava	
	3,00	Sıhhiye	idarî kesinti
	7,00	Dernek	} ihtiyari kesinti
	0,25	Spor	
	0,40	Dergi	
74,12	1,00	Ölüm yardımı	
137,88	74,12	İtası	

Memur ve hizmetlilerin ve aileleri efradının muayene ve tedavilerini ve her türlü ilâçlarını İdare temin eder. Buna karşılık aylıkları 100 liraya kadar olanlardan ayda 2 ve 100 liradan 250 liraya kadar olanlardan 3 lira, 250 den 400 liraya kadar olanlardan 4 lira, 400 liradan yukarı olanlardan ayda 5 lira sıhhiye aidatı kesilir.

Bu tevkifat memurun talimatnamesine müstenit olup mecburidir, mukabilinde personelin gördüğü yardım kesilen paranın çok üstündedir.

Devlet Demiryollarının teşekkülü tarihinden itibaren tesis ve ekseriyetle meslekî yazılara inhisar ettirilerek yayınlanan aylık Demiryol dergisinin bir yıllık abone bedeli 480 kuruş olup bu dergiye memur ve hizmetlilerin abone olmaları ihtiyaridir.

Beden Terbiyesi Kanunu gereğince kurulan Demirspor kulüpleri için demiryol mensupları arzularıyla 45 yaşından küçük olanlar 25 kuruş, büyük olanlar 35 kuruş aidat vermektedirler. Bu aidatı vermek istemiyenlerden alınmamaktadır.

Demiryol personelinin iş görmemezlik devirlerinde kendilerine maddi bir yardımda bulunmak ve bunların idareye bağlılıklarını kuvvetlendirmek için 1946 senesinde demiryolcular arasında bir Yardımlaşma Derneği kurmuşlardır. Derneğe girmek ve dernekten çıkmak ihtiyaridir. Halen derneğe dâhil bulunmayanlar ve sonradan istifa edenler mevcut bulunmakla beraber çoğunluk derneğin istihdaf ettiği içtimai gayenin ehemmiyet ve kıymetini takdir ederek samimî ve hakiki arzu ile derneğe bağlanmış bulunmaktadırlar.

4. — *Balıkesir Milletvekili Salâhattin Başkan'ın, Ordu Donatım bakım tamirhanelerindeki yevmiyeli ustalaktan ücretli sanatkârlığa geçenerin emeklilik durumlarına dair sorusuna Millî Savunma Bakanı Refik Şevket İnce'nin yazılı cevabı (6/191)*

21. I. 1951

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

1. — 1. Or. Müfettişliğine bağlı Zeytinburnu Or. Donatım ağır bakım tamir fabrikasına. T. Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü tarafından 2478 sayılı ve 8 Aralık 1950 tarihi ile gönderildiğine muttali olduğum cevabi yazıda dikkati çeken bir kanuni boşluk göze çarpmaktadır.

2. — 5434 sayılı T. Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 3 ncu maddesi hükümlerine göre faaliyetlerine devam eden 3575 sayılı Askerî Fabrikalar Tekaüt Sandığına bağlı B. sınıfına mensup olup da 10. - 22 sene bu fabrikada çalışan ustalar yeni bir kadro ile yevmiyeden ücretli sanatkâr kadrolarına inha edilmişlerdir.

3. — Bu ücretli sanatkârların kıdem hakları ile, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığına bağlanmaları icabetmekte ise de mezkûr kanunun 30 cu maddesinde iştirakçilerle, tevdiatçılara bu kanunun 13 ncu maddesiyle tanınan haklar, durumlarına göre 14 ncu maddenin (A) veya (B) fıkralarına göre ilk alınan keseneklerin ilgili bulunduğu ay başından başlar, denilmektedir.

4. — M. S. Bakanlığınca bağlı Ordu Donatım Bakım fabrikalarındaki ücretli sanatkârların eski kıdem hakları mezkûr kanunun 30 ncu maddesi hükümlerine göre T. C. Emekli Sandığı tarafından tanınmamaktadır. Uzun seneler bu işlerde çalışarak memleket müdafaasında değerli hizmetlerde bulunmuş olan bu mütehassıs sanatkârların bu hal mağduriyetini mucip olmaktadır.

5. — Buna ait Maliye Bakanlığınca hazırlanmakta olan Emeklilik Kanunu tasarısında bu noktaya temas eden hükümler mevcut olup olmadığını bilmiyorum. 3575 sayılı Askerî Fabrikalar Tekaüt Sandığı Kanununa tâbi olup da yevmiyeli ustalıktan ücretli sanatkârlığa inha edilenlerin, eski emeklilik haklarının mahfuziyetine dair hükümler konulması bir mesele halinde karşımıza çıkmış bulunuyor.

Keyfiyetin tazvihini ve meselenin halli yolunda, yukarıda arzettiğim hususat üzerinde M. S. Bakanlığınca nasıl bir tedbir alındığını ve Maliye Bakanlığınca hazırlanmakta olan Emeklilik Kanunu tasarısında bu hususta nazarı dikkate alınarak ücretli sanatkârların da müktesep haklarının kanuni müeyyidelerle emniyet altına alınması için M. S. Bakanlığınca ne düşünüldüğünün yazılı olarak cevaplandırılmasını üstün saygılarımla rica ederim.

Balıkesir Milletvekili
Salâhattin Başkan

Ankara

Sayı : 129864

12/Şubat/1951

Öz: Yevmiyeli ustalıktan ücretli sanatkârlığa geçenlerin Emeklilik durumları Hk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

26 . I . 1951 gün Genel Kâtip Kanunlar Müdürlüğü 1316/2678 sayılı yazıları karşılığında.

Millî Savunma Bakanlığı Ordu Donatım tamirhanelerinde yevmiyeli ustalardan ücretli sanatkârlığa geçenlerin emeklilik durumlarına dair Balıkesir Milletvekili Salâhattin Başkan tarafından Yüksek Başkanlıklarına verilen yazılı soru önergesi incelendi :

Millî Savunma emrindeki iş yerlerinde bilhassa Ordu Donatım teşkilâtına bağlı Ana ve Ağır Bakım tamirhanelerinin personelleri ordu sanatkâr gediklileriyle karşılanmak icap etmektedir. Bu ihtiyaç tamamlanmaya kadar bir kısım yevmiyeli işçilerden matlup evsafı haiz olanlar ücretli sanatkâr kadrolarına nakil edilmişlerdir. Ancak; bu nakil umuma şâmil olmayıp işçi mevcudunun yüzde on beşini geçmemektedir.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda; 1 Ocak 1950 tarihinden sonra vukuagelen bu nakillerde bunların yevmiyeli olarak geçen hizmetlerini ve dolayısıyla 3575 sayılı Askerî Fabrikalar Tekaüt Sandığında toplanmış prim ve karşılıklarını kabule dair bir hüküm mevcut olmadığından Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü bunların müktesep haklarını kabul etmemektedir. Bu yönde geçen bir muamele Devlet Şûrasına da intikal etmiş vaziyettedir. Bununla beraber Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığı Müdürlüğü bu mevzuda gerek 5434 ve gerekse Çalışma Bakanlığınca uygulanmakta bulunan İhtiyarlık Sigortası kanunlarında bu hakları sağlayacak tadil ve ilâveler hakkında Maliye, Çalışma Bakanlıklarına vukubulan müracaatlar henüz bir neticeye bağlanmamıştır. Alınacak karar ve cevaplara göre meselenin takip ve intaama çalışılacağını arz ederim.

M. S. B.
Refik Şevket İnce

5. — *Eskişehir Milletvekili Abidin Potuoğlu'nun, Üzeyir Avunduk tarafından Sümerbanktan mubayaa edildiği söylenen büyük miktardaki malların satış fiyatına, bu mubayaanın fiyat artışlarıyla olan münasebetine, böyle büyük miktarda mal alan tüccarların mevcut olup olmadığına ve umumi olarak satışlarda kullanılan usul ve teamülün neden ibaret bulunduğuna dair sorusuna İşletmeler Bakanı Muhlis Ete'nin yazılı cevabı (6/209)*

7 . II . 1951

Yüksek Başkanlığa

Aşağıdaki sorularımın İşletmeler Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Eskişehir Milletvekili
Abidin Potuoğlu

1. Sümerbank mallarına yüzde 20 zam yapılmasından bir gün evvel Üzeyir Avunduk tarafından 2 000 000 liralık mal mubayaa edildiği hakkında dolaşan şayia doğru mudur, ve bu malları zamlı fiyatla mı yoksa zamsız olarak mı almıştır?

2. Üzeyir Avunduk 1950-1951 yılı zarfında ne miktar, hangi tarihlerde ve ne şeraitle mal almıştır. Ve bu aldıkları malların fiyat artışlarıyla ne dereceye kadar münasebetleri vardır?

3. Üzeyir Avunduk eski senelerde de mal almış mıdır? Ve ne miktar almıştır?

4. Üzeyir Avunduk'tan başka böyle büyük miktarda mal alan tüccar var mıdır? Ve bunların 1950-1951 yıllarında aldıkları malların miktarıyla tarihleri ve fiyat yükselişleriyle alâkası nedir?

5. Eskiden beri umumi olarak Sümerbank satışlarında kullanılan usul ve teamül nedir?

15 . II . 1951

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

8 . II . 1951 tarihli 1426/2900 sayılı yazılarına:

Eskişehir Milletvekili Abidin Potuoğlu'nun Sümerbankın pamuklu satışları hakkındaki yazılı soru önergesine verilen cevapları muhtevi not ve ekleri ilişik olarak sunulmuştur.

Keyfiyeti üstün saygılarımla arz ederim.

İşletmeler Bakanı
Muhlis Ete

Eskişehir Milletvekili Abidin Potuoğlu'nun yazılı soru önergesi ve cezaları

Sual 1. Sümerbank mallarına % 20 zam yapılmasından bir gün evvel Üzeyir Avunduk tarafından 2 000 000 liralık mal mubayaa edildiği hakkında dolaşan şayia doğru mudur ve bu malları zamlı fiyatla mı yoksa zamsız olarak mı almıştır?

Cevap 1. Üzeyir Avunduk firması daha evvelki aylarda olduğu gibi Aralık 1950 ayında, Sümerbank Alım ve Satım müessesesi ile 1950 senesi Şubat ve Ağustos aylarında akdetmiş olduğu iki mukaveleye mahsuben, 1 941 338 liralık ve ayrıca Ağustos 1950 de pazarlıkla satın almış olduğu tapon stok mallardan da 1 264 186 liralık mal çekmiştir. Ancak bu malları iddia edildiği gibi zamdan bir gün evvel değil, ilişik tabloda (ek : 1) gösterildiği üzere Aralık ayının birinci gününden 30 neu gününe kadar parti parti çekmiştir. Mallar mukavele icabı teslimatın yapıldığı anda cari fiyat üzerinden fatura edilmiştir.

Sual 2. Üzeyir Avunduk 1950 - 1951 yılı zarfında ne miktar, hangi tarihlerde ve ne şeraitle mal almıştır. Ve bu aldıkları malların fiyat artışlarıyla ne dereceye kadar münasebetleri vardır?

Cevap 2. Üzeyir Avunduk firması Sümerbank'ın 1950 senesinde tatbik ettiği satış şekillerinden, uzun vâdeli bağlantılı satış şeklinden faydalanmış ve biri 1 . III . 1950 diğeri 2.VIII. 1950 tarihinde olmak üzere 10 ar milyon liralık iki mukavele akdetmiştir. Bu mukaveleler; siparişin arkasının takvim yılı sonunda alınması malların teslimi ânında Sümerbankça tatbik olunan fiyatların müşteri tarafından kabul olunması, siparişin % 5 i nispetinde teminat yatırılması ve toptan fiyat üzerinden % 5,5 tenzilat yapılması şartlarını ihtiva eylemektedir.

Mumaileyh bu mukaveleler dışında bir de pazarlıkla stok mallardan mubayaatta bulunmuştur. Bu satışa mevzu teşkil eden mallar 1945 senesinden beri satılmıyarak beklenen tapon mallardır. Bunlar mağazalarda ilân edilmiş ve muayyen müddet zarfında en müsait fiyat teklif edenlere satılmıştır.

Bâzı firmalar meyânında Üzeyir Avunduk Firması da bu mallardan satın almıştır.

Üzeyir Avunduk Firmasının bu suretle 1950

senesinde çektiği mal miktarını gösterir tablo (Ek : 2) ilişik olarak sunulmuştur. Mallar teslim anında cari fiyatla verilmiştir.

Sual 3. Üzeyir Avunduk eski senelerde de mal almış mıdır? Ve ne miktar mal almıştır?

Cevap 3. Malûm olduğu üzere 1949 senesi bidayetine kadar pamuklu mensucat K/190 sayılı karar mucibince tevzie tâbi idi. K/746 sayılı kararlar tevziata 1949 yılı bidayetinden itibaren son verilmesi üzerine Sümerbank serbest olarak yaptığı toptan satışları evvelâ yalnız doğrudan doğruya müstehlike hitap eden manifaturacı esnafına tevcih etmiş ancak bu usulün yürüyememesi üzerine satışlarından büyük toptancıların da faydalandırılması cihetine gitmiş ve muhtelif satış şekillerinin tecrübesinden sonra 1950 senesi bidayetinden itibaren ki, büyük toptancılara geniş mikyasta satış yapılmasını kararlaştırmıştır.

Bu itibarla Üzeyir Avunduk Firmasının 1948 ve 1949 senelerinde aldığı pamuklular aşağıda gösterildiği üzere çok cüzdür.

1948 senesinde 13 192,19 lira (Satışı serbest bulunan ithal malı pamuklulardır)

1949 senesinde 2 696 946,36 lira.

Sual 4. Üzeyir Avunduk'dan başka böyle büyük miktarlarda mal alan tüccar var mıdır? Ve bunların 1950 - 1951 senesinde aldıkları

malların miktarı ile tarihleri ve fiyat yükselişleri ile alakası nedir?

Cevap 4. Üzeyir Avunduk Firması ile akdedilen mukavelelerdeki şartlar dâhilinde 5 firma ile daha mukavele akdedilmiştir. Bu firmaların geçmiş oldukları malların miktarını gösterir tablo ilişik olarak sunulmuştur. (Ek : 3)

Bu firmaların geçmiş oldukları mallara da mukavele icabı malın teslimi anında cari fiyatlar tatbik edilmiştir.

Sual 5. Eskiden beri umumi olarak Sümerbank satışlarında kullanılan usul ve teamül nedir?

Cevap 5. Malûm olduğu üzere pamuklu mensucat 1941 yılı bidayetinden 1949 yılı bidayetine kadar K/190 sayılı karar gereğince tevzie tâbi olduğundan bu müddet zarfında pamuklular Ekonomi Bakanlığınca tesbit edilen esaslar dâhilinde tevzi edilmiş bulunmaktadır.

Diğer mamuller ise toptan ve perakende olarak serbest satışa arz edilmiştir. 1949 ve 1950 senelerinde satışı teşvik maksadiyle yün ipliği, yünlü mensucat ve suni ipek gibi tekstil mamullerine de bağlantılı ve primli satış şekilleri tatbik edilmiştir.

İşletmeler Bakanı
Muhlis Ete

Üzeyir Avunduk Firmasının 1950 Aralık ayı içerisinde çektiği emtianın bedelini gösterir listedir.

Tarih	Sirküler		Bağlantı		Yekûn		
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	
1 . 12 . 1950	13 680	—	54 201	60	67 881	60	
2 . 12 . 1950	10 530	—	38 870	77	49 400	77	
3 . 12 . 1950	—	—	—	—	—	—	Pazar
4 . 12 . 1950	69 738	—	113 371	20	183 109	20	
5 . 12 . 1950	15 390	—	153 539	08	168 929	08	
6 . 12 . 1950	61 807	75	96 436	80	158 244	55	
7 . 12 . 1950	150 615	—	—	—	150 615	—	
8 . 12 . 1950	37 890	—	72 511	20	110 401	20	
9 . 12 . 1950	10 238	40	43 178	40	53 416	80	
10 . 12 . 1950	—	—	—	—	—	—	Pazar
11 . 12 . 1950	21 600	73	78 351	84	99 952	57	
12 . 12 . 1950	24 222	—	11 988	—	36 210	—	
13 . 12 . 1950	—	—	—	—	—	—	
14 . 12 . 1950	31 331	69	59 040	—	90 371	69	
15 . 12 . 1950	40 755	—	103 946	40	144 701	40	
16 . 12 . 1950	35 803	—	12 430	04	48 233	04	
17 . 12 . 1950	—	—	—	—	—	—	Pazar
18 . 12 . 1950	8 550	—	80 496	—	89 046	—	
19 . 12 . 1950	104 805	—	105 565	03	210 370	03	
20 . 12 . 1950	—	—	2 160	—	2 160	—	
21 . 12 . 1950	114 447	—	133 629	58	248 076	58	
22 . 12 . 1950	50 044	82	92 583	89	142 628	71	
23 . 12 . 1950	—	—	3 600	—	3 600	—	
24 . 12 . 1950	—	—	—	—	—	—	Pazar
25 . 12 . 1950	65 253	74	106 549	51	171 803	25	
26 . 12 . 1950	6 384	—	20 613	80	26 997	80	
27 . 12 . 1950	—	—	120 511	62	120 511	62	
28 . 12 . 1950	36 972	—	105 660	78	142 632	78	
29 . 12 . 1950	91 200	—	—	—	91 200	—	
30 . 12 . 1950	262 928	75	332 102	76	595 031	51	
	<u>1 264 186</u>	<u>88</u>	<u>1 941 338</u>	<u>30</u>	<u>3 205 525</u>	<u>18</u>	

Ek : 2

Mağazamız bağlantılarının 1950 yılı içerisinde ay beay çekiş durumlarını ve çekecekleri miktarı gösterir listedir

Tatari grubu:

	Sirküler	Bağlantı	Yekûn	Her aya ait Çekeceği mal bedeli
Şubat 1950	—	919 423,74	919 423,74	—
Mart »	—	1 010 672,60	1 010 672,60	500 000,—
Nisan »	—	1 515 346,73	1 515 346,73	500 000,—
Mayıs »	—	726 057,32	726 057,32	500 000,—
Haziran »	23 090,57	1 729 409,42	1 752 499,99	500 000,—
Temmuz »	107 552,34	1 741 730,25	1 849 482,59	2 000 000,—
Ağustos »	302 540,20	2 795 970,12	3 098 510,32	2 500 000,—
Eylül »	1 057 997,40	2 402 522,42	3 460 519,82	3 500 000,—
Ekim »	800 935,35	1 849 978,36	2 650 913,39	4 000 000,—
Kasım »	958 598,19	1 136 586,99	2 095 185,18	3 000 000,—
Aralık »	774 896,18	1 841 713,02	2 616 609,20	3 000 000,—
Yekûn	4 025 810,41	17 669 410,97	21 695 221,38	20 000 000,—

Üzeyir Avunduk :

Ocak 1950	—	158 086,80	158 086,80	—
Şubat »	—	751 941,69	751 941,96	—
Mart »	—	623 307,96	623 307,96	500 000,—
Nisan »	—	656 542,46	656 542,46	500 000,—
Mayıs »	—	434 741,57	434 741,57	500 000,—
Haziran »	12 092,27	1 021 101,67	1 033 193,94	500 000,—
Temmuz »	37 773,14	1 130 002,95	1 165 776,09	2 000 000,—
Ağustos »	145 938,53	1 945 443,89	2 091 382,42	2 500 000,—
Eylül »	805 837,64	2 593 743,50	3 399 581,14	3 500 000,—
Ekim »	407 674,14	1 024 413,05	1 432 087,19	4 000 000,—
Kasım »	812 383,01	1 445 878,67	2 258 261,68	3 000 000,—
Aralık »	1 264 186,88	1 941 338,30	3 205 525,18	3 000 000,—
Yekûn	3 485 885,61	13 726 542,41	17 212 428,12	20 000 000,—

Aylar	Nuri Tobbaş		Hacı Bekir Soybaş		Cemal Perk Gurubu 20		Kayseri Birlik Ticaretevi	
	10 milyonluk bağlantı Metre	Tutarı	10 milyonluk bağlantı Metre	Tutarı	milyonluk bağlantı Metre	Tutarı	10 milyonluk bağlantı Metre	Tutarı
Ocak	372.150,60	373.555,47	535.640,—	532.682,10	316.654,45	330.367,30	—	—
Şubat	184.313,—	194.659,25	336.990,—	367.107,58	504.551,50	591.143,40	—	—
Mart	206.634,40	239.961,19	518.295,30	599.372,90	908.836,10	1.098.135,18	383.104,—	389.247,38
Nisan	334.569,60	385.502,87	604.530,10	668.646,96	920.249,05	1.128.708,—	527.005,—	573.795,60
Mayıs	216.291,—	231.547,05	437.393,95	466.591,29	856.623,95	1.004.572,26	607.168,—	633.232,01
Haziran	748.736,70	859.862,49	604.594,65	654.498,18	1.208.630,90	1.412.263,58	879.799,—	960.406,08
Temmuz	1.582.642,85	1.582.577,51	906.408,80	915.461,54	996.023,40	1.134.906,26	873.908,—	977.636,07
Ağustos [*]	2.073.683,45	2.200.498,56	1.558.253,05	1.489.776,98	1.807.866,25	2.004.697,57	1.085.474,20	1.182.555,40
Eylül	2.253.633,10	2.613.989,61	1.806.141,89	1.851.168,89	1.821.012,65	2.080.440,70	1.888.352,60	2.167.605,52
Ekim	1.859.191,50	2.248.415,50	947.417,80	976.184,83	1.971.105,35	2.403.552,47	1.084.704,95	1.255.727,04
Kasım	1.657.202,40	2.165.764,99	1.013.878,31	1.146.126,77	1.852.113,60	2.407.875,88	633.101,35	730.117,46
Aralık	1.979.818,—	2.773.974,04	605.939,80	803.962,—	3.191.159,75	4.303.761,56	891.737,04	1.101.866,21
	13.468.866,60	15.906.729,53	9.875.483,65	10.471.580,02	16.354.826,95	19.900.424,16	8.854.354,14	9.972.190,77

[*] Mukavele harici pazarlıkla satılmış olan tapon stok mallardan çekilen miktarlar da Ağustostan itibaren bu rakamlara dâhildir.

Son günlerde Sümerbankın pamuk alımları ile pamuklu maddeler satışı hakkında bâzi gazetelerde çıkan yanlış haberler karşısında İşletmeler Bakanlığından aldığımız aydınlatıcı malûmatı bildiriyoruz.

Pamuklu mensücat piyasasının 1950 senesi birinci altı ayındaki durum :

Son senelerde gerek pamuk ipliği gerekse pamuklu dokuma istihsalimizin yurt ihtiyacını karşılayabilecek bir seviyeye yaklaşmış olmasına rağmen dünya piyasalarında fiyatların büyük ölçüde bir iniş kaydettiği bir devrede hariçten külliyetli miktarda ucuz maliyetli pamuklu mensücatın ihalesine imkân verilmek suretiyle bir taraftan pamuklu sanayiimiz dünya rakabetine mâruz bırakılmış, diğer taraftan da dünya piyasalarındaki mütemadi fiyat tenezzülleri dahili sanayiimizle beraber ithalâtçı tüccarlarımızı da mutazzarrır etmiş, bu suretle ihtiyaçtan fazla mamulün istihlâke arz edilmesi neticesi olarak da 1950 senesine büyük bir pamuklu stoku ile girilmiştir.

Sümerbankın pamuklu piyasasındaki mevki :

Memleket pamuklu mensucat ihtiyacının takriben % 40 nı imal eden Sümerbank yukarıda bildirilen hava içinde 1950 yılına memleket ihtiyacının takriben % 25 şine tekabül eden 62 milyon metre gibi büyük bir pamuklu stoku ile girmiş bulunmakta idi. 9 milyon metre civarında bulunan aylık imalâtının bir kısmı da satışların durgunluğu dolayısıyla mevcut stoka eklenmek istidadını gösteriyordu.

Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere Sümerbank 1950 senesi zarfında, tüccarın elinde mevcut stoklarla, devam eden ithalât ve hususi sanayi in imalâtına rağmen memleket umûmi ihtiyacının takriben % 65 i nispetinde bir mamülün sürümünü temin ederek bu suretle bir taraftan kendi sanayi istihsalini aksatmamak diğer taraftan da likiditesini idama ettirmek zaruretinde bulunuyordu.

1950 başında bankanın elinde-

ki stok	60 000 000 Mt.
1950 imalâtı	100 000 000 >

1950 senesinde Sümerbankın

istihlâke arzedeceği miktar	160 000 000 >
Memleket ihtiyacı (Takriben)	250 000 000 >

dir.

Sümerbankın Alım ve Satım Müessesesinin pamuklu satışları :

Bu suretle pamuklu da dâhil olmak üzere 1950 başında yalnız tekstil mamûlleri stokun 144 milyon lira bağlamış olan Sümerbank bir taraftan tahakkuk ettirmekle görevli bulunduğu sanayi plânının ve kurmakta olduğu yeni tesis ve ilâvelerin icabettirdiği sarfiyat ile işletme ihtiyacı için muhtaç olduğu parayı bulmakta çektığı müşkülâtın bertaraf edilmesi, diğer taraftan da ithal mallarının ve hususi fabrikalar mamûllerinin fiyat rakabeti karşısında bankanın malî durumu tazyik eden stokların tasfiye edilmesi ve yeni imalâtın stoka eklenmeden elden çıkarılması için ticari usul ve kaideler çerçevesi dahilinde her türlü imkânlarla baş vurmuş bulunmaktadır. Şöyleki :

K/476 sayılı Kararla pamuklu tevziatına 1949 yılı bidayetinde son verilmesi üzerine, maişetini manifaturacılıkla temin eden müstehlik kitlesi ile dâima temas halinde bulunan küçük esnafın ihtiyaçları ön plâna alınmıştır. Ancak tatbikatta bu usul yürüyememiş ve mezkûr esnaf ihtiyacını daha müsait şartlarla mal teklifinde bulunan büyük toptancılardan hususi fabrikalar mamulü veya ithal malları almak suretiyle karşılamıştır. Bu halin Sümerbank fabrikalarında imal edilen pamukluların, malî kudretinin fevkinde birikintilere sebebiyet verdiğini gören müessese, mevcut stokun eritilmesi için bir yandan Pakîstan'a, buğday mukabili Sururiye'ye, traj yoluyla Yunanistan'a ihraç imkânlarını aramış fakat bu teşebbüsler müspet neticelendirilememiştir, diğer yandan da piyasada dâima tatbik olunagelen satış usullerine uymak mecburiyetini hissetmiştir. Bilindiği gibi pamuklu mamullerde tevzi fonksiyonunu icra eden küçük esnafın doğrudan doğruya imalâtçıdan ve büyük toptancılardan kredi ile mal almak suretiyle muamele yapmaktadır. Sümerbank da piyasanın bu teamülüne uyarak büyük toptancılara da satış yapmayı ve bu arada satışı teşvik etmek maksadıyla çok ciro yapanlara prim vermeyi kararlaştırmıştır.

Muhtelif şekillerde yapılan bu primli toptan satış şekillerinden arzettiği önem dolayısıyla yalnız uzun vâdeli bağlantılı satışların ana hatları üzerinde kısaca durulması gerekmektedir.

Takvim yılı sonunda siparişin arkası alınmak teslim anında cari fiyatlar müşteri tarafından kabul edilmek ve siparişin % 5 i nispetinde teminat

yatırılmak kaydıyla kabul olunan bahis konusu uzun vâdeli siparişlerde 2 milyon lira ile 9 milyon lira arasında siparişte bulunanlara teslim anında cari fiyat üzerinden kademeli olarak % 3,5 - % 6,5 nispetinde tenzilat yapılmıştır.

Böylece uzun vâdeli satışlarda teslimat mukavelesinin yapıldığı tarihlerdeki fiyatlarla değil malın teslimi anında Sümerbank tarafından tatbik olunan fiyatlarla yapılmakta ve bu suretle Sümerbankın bir zararı bahis mevzuu olmamaktadır.

Bu tenzilatlı satış şekillerinden münferiden veya gruplar halinde birleşmek suretiyle ancak 6 firma ile bağlantı yapılabilmektedir. Bu şekilde 6 firma ile yapılan bağlantılara ait mukaveleler, yukarıda işaret edilen zaruretler altında ve dünya piyasalarında fiyatların mütemadiyen düşmekte olduğu 1950 yılının birinci altı ayında aktedilmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla elinde malî kudretinin fevkinde stoklar bulunduğu ve satışların durgunluğu dolayısıyla bu stok miktarının artma temayülü gösterdiği, fiyat konjunktörünün aşağı bir seyir takip ettiği ve nihayet bugünkü fevkalâde şartların tahaddüs edeceğine dair en ufak bir belirtinin mevcut olmadığı normal bir zamanda aktedilmiş bulunan bu mukaveleler dolayısıyla Sümerbanka atfedilecek bir basiretsizlik mevzuubahis olamaz.

Bu mukavelelere mahsuben çekilen mallara gelince; her ay çekilecek mal miktarı mukavele ile önceden tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan iddia edildiği gibi zamdan bir iki gün evvel spekülâtif maksatlarla fazla mal çekmiş olması vârit olamayacağı gibi bâzıları mukavele ile kendilerine tanınmış olan limitleri dâhi doldurmuşlardır.

Bütün bu tedbirler ancak bir kısım stokun eritilmesini ve yeni imalâtın stoka eklenmeden elden çıkarılmasını sağlayabilmiştir. 1951 yılında 30 milyon metre pamuklu stoku ile girilmiş bulunmakta ve satışların durgunluğu dolayısıyla stok miktarı Şubat başında 35 milyon metreye yükselmiş bulunmaktadır. Bugün için piyasada herhangi bir darlık bahis mevzuu değildir.

Bugünkü fevkalâde şartlar müvacehesinde bütün tenzilatlı ve bağlantılı satışlar durdurulmuştur. Halen yalnız Sümerbank Alım ve Satım Müessesesi mağazalarında toptan ve perakende olarak satış yapılmaktadır.

Fiyat hareketlerine gelince :

1950 senesinin birinci altı ayında dünya piyasalarındaki fiyat inişlerine intibak edilmesi ve hariçten ucuz fiyatla yapılan ithalâtın kısmen olsun önlenmesi ve durgun olan satışların canlandırılması maksadıyla Haziran 1950 de bir kısım hususi pamuklu fabrikalarıyla birlikte Sümerbank da fiyatlarında tenzilat yapmıştır. Ancak bu fiyat inişleri uzun müddet devam edememiş bir taraftan dünya ahvalinin tesiri diğer taraftan ve bilhassa dünya pamuk rekoltesinin 1949/1950 rekoltesine nazaran % 14 noksan zahir etmesi dolayısı ile Amerika ve diğer başlıca pamuk müstahsılı memleketlerin pamuk ihracatını tahdit etmesi pamuk fiyatlarının kısa bir zamanda büyük bir tereffü kaydetmesine sebep olmuş ve bu arada ihracı serbest bulunan pamukluklarımız dış memleketlerden vukubulan talepler karşısında tahminin üstünde bir artış kaydetmiştir.

Eylül bidayetinde başlıyan bu fiyat artışları muvacehesinde hususi fabrikalar mamullerinin fiyatlarını, derhal yeni hammadde fiyatlarıyla mütenasiben ayarlamışlardır.

Sümerbank ise Eylül sonunda % 12 bir zam yapmış ancak mütaakip aylarda pamuk fiyatlarının takip etmiş olduğu artış seyri karşısında mamullerinin fiyatlarını % 100 kadar arttırması icabederken elinde mevcut ucuz maliyetli pamukları paçala katmak, stok mamulleri nazara almak ve en nihayet kendi kârından da kısmen fedakârlıkta bulunmak suretiyle 1951 bidayetinde, Haziran 1950 tarihindeki fiyatlara nazaran % 20 ile % 40 arasında bir zam yapmakla iktifa eylemiş ve bu suretle pamuklu piyasaının süratle artan pamuk fiyatlarını yakından takip etmesine mâni olmuştur.

Sümerbankın, sene başında mevcut stokunu elden çıkarmamak ve muhtaç olduğu pamuğu rekolte başında defaten ucuz fiyatla almak suretiyle bugünkü fiyat artışını önleyebileceği iddia edilmektedir.

Bu fikir ilk nazarda câzip gibi görünürse de, umumi tekstil stokuna 144 milyon lira bağlanmış olan bankanın 24 bin ton pamuk için devası 250 kuruş fiyatla 60 milyon lira daha bağlaması esasen malî sıkıntı içinde bulunan bu teşekkül için imkânsız olduğu izahtan vârestedir.

Kaldı ki, bir an için stokların elden çıkarılmadığı, pamuğun da ucuz fiyatla tedarik edil-

diği ve bu suretle de mamullerin ucuz fiyatla satıldığı kabul edilse bile malî kudretleri gerek mamul ve gerekse hammadde stoku yapmaya müsait olmyan ve muhtaç oldukları pamuğu parti, parti temin etmek durumunda bulunan hususi sanayi, Sümerbankın ucuz fiyatları karşısında kapılarını kapaması zaruretiyle karşılaşacaktır.

Netice olarak 1950 senesinde Sümerbankça yapılan pamuklu satışlarında her hangi bir bäsiretsizlik olduğu iddia edilemez. Pamuklu fiyatlarında yapılmış olan zam hammadde fiyatlarına göre yapılması gereken zammın çok altındadır. Bugün memlekette her hangi bir pamuklu sıkıntısı da bahis mevzuu değildir. Sümerbank Alım ve Satım Müessesesi mağazaları toptan ve perakende alıcılara açıktır.

6. — *Konya Milletvekili Abdürrahman Fahri Ağaoğlu'nun, Devlet Demiryolları Adana İşletmesinde memur iken haksız yere vazifesinden çıkarıldığı iddia edilen Hilmi Güllü'nün durumu hakkındaki sorusuna Ulaştırma Bakanı Seyfi Kurtbek'in yazılı cevabı (6/210)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aldığım bir mektupta Devlet Demiryolları memurlarından 23087 numaralı Hilmi Güllü'nün haklı bir sebep olmaksızın vazifesine nihayet verildiği ve vazifeye alınmadığı iddia edilmekte olduğundan aşağıdaki sorulara Ulaştırma Bakanı tarafından yazılı olarak cevap verilmesini, saygılarımla rica ederim:

1. Hilmi Güllü'nün 23087 sicil numarası ile Adana İşletmesinde memur olduğu ve 1941 de askere alındığı, askerlik esnasında bir sene cezaya mahkûm edildiği ve terhisten sonra Devlet Demiryollarındaki işine başladığı ve asker iken mahkûm olduğu cezanın katılaşması üzerine kaydının terkin edildiği ve bu defa umumi af sebebiyle Devlet Demiryollarına müracaat ettiği, evvelâ kendisine vazife vereceklerini söyledikleri ve sonra da hareket memuru kadrosu olmadığı ve nihayetinde de aftan istifade edemeyeceği şeklinde cevap verildiği iddia edilmektedir.

Bu iddia ne dereceye kadar doğrudur. Hilmi Güllü'nün durumu nedir?

2. Mahkûmiyetine sebep olan suç nedir ve hangi mahkeme tarafından mahkûm edilmiştir?

3. Askerî bir suç ise bunun vazifesi ile bir

alâkası olmayacağına göre ne için kendisine vazife verilmemiştir?

4. Umumi af üzerine kendisine ne için zid cevaplar verilmiştir?

Konya Milletvekili
Abdürrahman Fahri Ağaoğlu

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
12 . II . 1951 tarihli Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 1435/2916 numaralı yazıları cevabıdır:

Konya Milletvekili Abdürrahman Fahri Ağaoğlu tarafından, Devlet Demiryolları Adana İşletmesi memurlarından Hilmi Güllü'nün durumu hakkında verilen sözlü soru önergesi cevabı ilişik olarak sunulmuştur.

Saygılarla arz olunur.

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Konya Milletvekili Abdürrahman Fahri Ağaoğlu tarafından verilen yazılı soru önergesine cevap

Önergede adı geçen Hilmi Güllü:

1. a) Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğince 4239 sıra sayısına kayden ve stajyer memur adayı olarak idareye intisapla 30 . I . 1938 tarihinde Osmaniye istasyonunda işe başlatılmış, 28 . II . 1939 tarihinde de 23087 numara ile tescil edilmiş ve 10 . II . 1940 tarihinde Erzurum, 30 . III . 1940 tarihinde de Erzincan'a nakledilmiştir.

b) 17 . VI . 1940 tarihinde 29 ncu hareket kursuna iştirak ederek 4 . X . 1940 tarihinde kurstan iyi derece ile mezun olmuş, 26 . X . 1940 tarihinde askere gitmesi sebebiyle idare ile ilişiği kesilmiştir.

c) Askerden dönüşünde 14 . I . 1944 de 6. işletme emrine tekrar tâyin ile 29 . I . 1944 tarihinde işe başlamış, 6 . VI . 1944 tarihinde on beş gün izin alarak vazifesinden ayrılmışsa da izin müddetinin hitamında vazifesine dönmiyen mumaileyh işletmeye gönderdiği bir yazı ile tekrar askere alındığını bildirmesi üzerine keyfiyet Akşehir Askerlik Şubesinden sorulmuş alınan cevapta: Adı geçen askerlik vazifesini yapmakta iken işlediği bir suçtan dolayı 11 nci Tümen Askerî Mahkemesinin 14 . VI . 1943 gün ve 413 esas, 24 karar sayılı katılaşmış ilâmiyle bir sene bir gün hapse mahkûm edilmiş oldu.

ğundan cezasını çekmek üzere Akşehir Cezaevinde bulunduğu öğrenilmiştir.

6. İşletme adı geçen hakkında gerekli muamelenin ifası için durumu Genel Müdürlüğe bildirmiştir.

Devlet Demiryolları personelinin idare ile münasebetlerini tanzim eden Memurin ve Müstahdem Talimatnamesinin 3 ncü maddesi, hizmete kabul şartları arasında 6 aydan fazla hapis cezasıyla mahkûm olmamak kaydı bulunmakta ve aynı talimatnamenin 18 nci maddesinin 5 nci fıkrası (... şahsına ait bir cürümden dolayı bir seneden ziyade hapis) cezasına mahkûm olanların terkinin kayıtlarını âmir bulunmaktadır.

Hilmi Güllü'nün tekrar tâyini sırasında mâni istihdam bulunan bu mahkûmiyeti bilinmediğinden tâyini yapılmışsa da bilâhara vâkı işar üzerine öğrenilen bu durumu yukarda bahis mevzuu edilen talimatnamenin hem 3 ve hem de 18 nci maddelerine uygun bulunduğu görülmesi sebebiyle Genel Müdürlük İnzibat Komisyonunun 20 . VIII . 1944 tarihinde onaylanan kararlarıyla kaydı terkin edilmiştir;

2. Askerlik şubesinin cevabi yazısında mahkûmiyetine sebep olan suçun mahiyeti açıklanmadığı gibi şahsi dosyasında da bu hususta bir malûmata tesadüf edilememiş olmakla beraber;

3. Yukarda zikredilen talimatnamenin 18, 3 ncü maddesinin sarahati karşısında terkinin kaydı cihetine gidilmesi zaruri olduğundan suçun vasıf ve mahiyetinin aranmasında bir fayda mülâhaza edilmemiştir;

4. 5677 sayılı Af Kanunu katiyet kesbederek infaz edilmiş bulunan cezalara müessir değildir.

Bu itibarla bu kanun hükümlerinin Hilmi Güllü'ye şümülü olamaz.

Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğüne ve Bakanlığımıza verdiği dilekçelere yukarda açıklanan sebeplerle kendisine iş verilemeyeceği cevabı verilmiştir.

7. — *Sivas Milletvekili İlhan Dizdar'ın, iş esası üzerine kurulan ceza evlerine seçilmek üzere haklarında fiş tanzim edilen hükümlülere, ceza evleri binalarının ıslahına ve gardiyanların ücretlerine dair sorusuna Adalet Bakanı Halil Özyörük'ün yazılı cevabı (6/214)*

9 . II . 1951

Yüksek Başkanlığa

1. İntihap dairemenden aldığım muhtelif mektuplarda iş esası üzerine kurulu ceza evlerine seçilmek üzere haklarında fiş tanzim edilen hükümlülerin, aradan uzun zaman geçmesine rağmen bu ceza evlerine sevkedilmedikleri ve vâkı müracaatlarına (Fişlerin sıraya konulduğu ve sırası gelince sevkedileceği) yolunda cevap verildiği bildirilmektedir.

Kanunun tâyin ettiği bir infaz şeklinin sıraya konulmak suretiyle tatbikini icabettiren sebebin ne olduğunu, bu durumda halen ne kadar hükümlü bulunduğunun Bakanlıkça bu hususta ne gibi tedbirler alındığının;

2. Bugünkü infaz sisteminin tatbikine cevap verecek durumda olmıyan ceza evleri binalarının ıslahı bakımından nasıl bir program tatbik edilmekte olduğunun, yıllardan beri sürüp giden bu dâvanın halli ne zaman mümkün olacağını;

3. Ceza evlerinin başlıca elemanlarını teşkil eden ve hükümlü ile her an temas halinde bulunan gardiyanların almakta buldukları ücret bakımından ne düşünüldüğünün ve bu hususta ne gibi teşebbüslerde bulunulduğunun, Adalet Bakanlığı tarafından yazılı olarak bildirilmesine tavassut buyurulmasını rica ederim.

Sivas Milletvekili
İlhan Dizdar

14 . II . 1951

T. Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan 12.II. 1951 tarih ve 1439/2920 sayılı yazıya karşılıktır:

İş esası üzerine kurulu ceza evlerine seçilmek üzere haklarında fiş tanzim edilen hükümlülere, ceza evleri binalarının ıslahına ve gardiyan ücretlerine dair Sivas Milletvekili İlhan Dizdar tarafından verilen yazılı soru önergesinin cevapları ilişik olarak sunulmuştur.

Malûmat husulüne müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Adalet Bakanı
Halil Özyörük

1. Ceza Kanununun on üçüncü maddesinde tâyin edilmiş bulunan infaz usulünün üçüncü ve dördüncü devrelere taallûk eden kısımları iş esası üzerine kurulu ceza evlerinde tatbik edil-

mekte ve bu hususta hazırlanmış bulunan talimatnamede yazılı vasıf ve şartları iktisap eden hükümlüler bu ceza evlerine sevkolunarak cezaları çektirilmekte ve oradan meşrutane tahliye edilmek suretiyle salıverilmektedir.

Hükümlülerin mühim bir kısmı toprağa bağlı kimseler olduğu ve toprakla işgalin hem ruhi ve hem uzvi bakımdan fevaidi nazarı itibara alındığı için iş esası üzerine kurulu zirai ceza evlerinin tesisine öteden beri ehemmiyet verilmiş ve nitekim İmralı, Edirne, Dalaman zirai ceza evleri bu maksatla tesis edilmişti.

İkinci Cihan Harbinin tevhit ettiği birtakım buhranlar meyanında bilhassa amele tedarikindeki müşkülât İktisadi Devlet Teşekküllerini vahim bir duruma düşürdüğü cihetle Hükümet tarafından Bakanlığımız nezdinde vâkı teşebbüs üzerine Zonguldak, Karabük, Malatya, Kayseri, Maden, Keçiörlü işletmeleri nezdinde süratle birer iş esası üzerine kurulu ceza evi vücuda getirilmiş ve Bakanlığın zirai ceza evleri tesisine dair olan programının tatbikına imkân kalmamıştı.

Bilâhara bu ceza evlerinin Garp Linyitleri İşletmesi nezdinde teksifini zaruri kılan teşebbüsler üzerine Malatya, Kayseri, Karabük'te mevcut ceza evleri kapatılmış ve buna mukabil mezkûr işletme nezdinde olmak üzere Tavşanlı, Değirmisaz ve Soma da birer ceza evi kurulmuştur.

Af Kanununun tatbikından sonra Keçiörlü işletmesi nezdindeki ceza evi kapatılmış ve mütaakiben Zonguldak, Tavşanlı, Değirmisaz, Soma, Maden ceza evlerine de artık hükümlü gönderilmemesi ve mevcut mukavelenin münfesihih addedildiği Etibank Umum Müdürlüğü tarafından bildirilmiş idi. Mezkûr Bankanın böyle bir durumdan tevellüt edecek mahzurlar üzerine nazarı dikkati çekilmesi ve İşletmeler Bakanlığı nezdinde ayrıca vukubulan teşebbüsler meseleyi katî olarak halletmekten uzak görüldüğü cihetle keyfiyet 21 . XI . 1950 tarihinde Bakanlar Kuruluna arz edilmiştir. Bu hususta henüz bir karara varılmamıştır.

Bakanlığımıza bağlı iş esası üzerine kurulu ceza evlerinin mahmul bulunuşu, işletmeler nezdindeki ceza evlerine de hâlen hükümlü sevkine imkân bulunmaması yüzünden elyevm dokuz yüz hükümlü beklemekte ve alâkalıların müraعاتına «işlerin sıraya konulduğu ve sırası ge-

lince sevkedileceği» yolundaki cevap bu sebeple verilmektedir.

2. — Ceza evleri binaları :

Ceza evi binalarını şu şekilde tasnife tâbi tutmak icabeder :

A) Hiç ceza evi olmıyan yerler

B) Kira ile ceza evi ittihaz edilen yerler

C) Mülkiyeti Hazineye ait olmakla beraber ceza evi vasfını haiz bulunmıyan yerler.

Bütün bunların ikmali, elde mevcut vesaika nazaran bütçeye her sene iki milyon civarında tahsisat konulmakla ancak on beş senede mümkün olabilecektir.

Netekim 1951 yılı Bütçesi ihzar edilirken durum bu esaslar dâhilinde nazarı dikkate alınarak inşaat ve tamirat için 1 955 000 lira talebedilmiş, Hükümetten aynen geçen bu teklifi Bütçe Encümeninde 500 000 lirası tenkis edilmek suretiyle 1 455 000 liraya indirilmiştir. Ceza evi olarak kira ile tutulan binalar için her sene yüz bin lira para ödenmektedir.

Memleketimizde mevcut 502 ceza evinden 445 adedini gayri sıhhi şerait altında bulunan binalar teşkil etmektedir. Bu durum ise; bütçe ile verilen tahsisat dâhilinde her sene en ziyade muhtaç vaziyette olan yerlere ceza evi binaları yaptırılmak suretiyle muhtemel olarak yirmi sene zarfında ıslah edilebilecektir.

3. — Gardiyan ücretleri :

10	aded	200
40	»	175
70	»	150
80	»	130
80	»	115
180	»	100
500	»	90
300	»	75
100	»	60

liralık gardiyan kadrosu vardır. Bunlardan :

10	aded	200	liralık	gardiyan	kadrosunun	20
40	»	175	»	»	»	60
70	»	150	»	»	»	100
80	»	130	»	»	»	100
80	»	115	»	»	»	100
180	»	100	»	»	»	300
500	»	90	»	»	»	400

adede iblağı kezalik 1951 yılı Bütçesinde derpiş olunmuş ve 300 aded 75 liralık gardiyanlık ile, 100 aded 60 liralık gardiyanlık ilga edilmek is-

tenmiştir. Fakat bütçenin Hükümet tarafından müzakeresi sırasında kadroların eski şeklinde kalması tensip edilmiştir. Vazifedar gardiyanların işgal ettikleri kadroya nazaran bugün için tevkifattan sonra ellerine geçen para :

Lira K.

142	7
124	4
108	50
94	51

Lira K.

84	2
73	49
66	42
55	81
47	42

olduğuna göre, infaz sahasında kendilerinden çok mühim vazifeler beklenmekte bulunan gardiyan teşkilâtının ıslahına şimdilik imkân görülmemektedir.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesap Kanununa verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 487
 Oy verenler : 245
 Kabul edenler : 242
 Reddedenler : 1
 Çekinseler : 2
 Oya katılmayanlar : 224
 Açık Milletvekillikleri : 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Abdullah Güler
 Süleyman Kerman
 Ali İhsan Sâbis
 Avni Tan
 Salih Torfilli
ANKARA
 Salâhaddin Âdil
 Salâhattin Benli
 Ömer Bilen
 Dağistan Binerbay
 Osman Şevki Çiçekdağ
 Osman Talât İltekin
 Hâmid Şevket İnce
 Seyfi Kurtbek
 Talât Vasfi Öz
 Fuad Seyhun
 Cevdet Soydan
ANTALYA
 Ahmet Tekelioğlu
 Ahmet Tokuş
BALIKESİR
 Esat Budakoğlu

Muzaffer Emiroğlu
 Enver Güreli
 Ali Fahri İşeri
 Yahya Pelvan
BİLECİK
 Keşaf Mehmet Kurkut
 Talât Oran
BİNGÖL
 Feridun Fikri Düşünsel
 Mustafa Nuri Okçuoğlu
BİTLİS
 Muhtar Ertan
 Salâhattin İnan
BOLU
 Fahri Belen
 Mithat Dayioğlu
BURDUR
 Fethi Çelikbaş
 Mehmet Erkazancı
BURSA
 Halil Ayan
 Raif Aybar
 Ağâh Erozan

Hulûsi Köymen
 Necdet Yılmaz
ÇANAKKALE
 Süreyya Endik
 Ömer Mart
ÇANKIRI
 Kenan Çıgman
ÇORUH
 Mecit Bumin
 Mesud Güney
 Zihni Ural
ÇORUM
 Ahmet Başibüyük
 Şevki Gürses
 Baha koldaş
 Hasan Ali Vural
 Hakkı Yemeniciler
DENİZLİ
 Fikret Karabudak
 Refet Tavashoğlu
DIYARBAKIR
 Ferit Alpiskender
 Yusuf Kâmil Aktuğ

Yusuf Azizoglu
 Nâzım Önen
 Kâmil Taysı
EDİRNE
 Arif Altınalmaz
 Mehmet Enginün
 Cemal Göprülü
 Hasan Osma
ELÂZİĞ
 Abdullah Demirtaş
 Mehmet Şevki Yazman
 Hâmit Ali Yöney
ERZİNCAN
 Şemsettin Günaltay
 Nahid Pekcan
ERZURUM
 Fehmi Çobanoğlu
 Bahadır Dülger
 Sabri Erduman
 Enver Karan
 Emrullah Nutku
 Rıza Topçuoğlu
 Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Ali Fuad Cebesoy
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Samih İnal
Süleyman Kuranel

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Hayrettin Erkmen

Tahsin İnanç
Mazhar Şener
Adnan Tüfekçioğlu

GÜMÜŞANE

Cevdet Baybura
Vasfi Mahir Kocatürk
Halis Tokdemir
Kemal Yörükoğlu
Halit Zarbun

HATAY

Abdürrahman Melek
Tayfur Sökmen
Hasan Reşit Tankut

İÇEL

Halil Atalay
Hüseyin Fırat
Salih İnankur
Şahap Tol

İSPARTA

İrfan Aksu
Tahsin Tola

İSTANBUL

Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Mükerrem Sarol
Mithat Sözer
Füruzan Tekil
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Andre Vahram Bayar

İZMİR

Mehmet Aldemir
Cihad Baban
Behzat Bilgin
Osman Kapani
Vasfi Mentuş
Abidin Tekön

KARS

Fevzi Aktaş
Mehmet Bahadır

Veyis Koçulu

Esat Oktay
Tezer Taşkıran

KASTAMONU

Galip Deniz
Sait Kantarel
Muzaffer Âli Mühto

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İsmail Berkok

Emin Develioğlu
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Mehmet Özdemir

Suad Hayri Ürgüblü

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Rifat Özdeş

KOCAELİ

Ethem Vassaf Akan
Hamdi Başak
Salih Kalemçioğlu
Mümtaz Kavalcıoğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Mehmet Yılmaz

KONYA

Abdürrahman Fahri
Ağaoğlu

Rifat Alabay
Kemal Ataman

Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak

Abdi Çilingir
Ali Rıza Ercan

Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuף Aysal

Besim Besin
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu

MALATYA

Mehmet Kartal
Mehmet Kulu
Nuri Ocakçioğlu

Abdülkadir Özbay

Lûtfi Sayman

MANİSA

Faruk İlker
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaosman-
oğlu

Kâzım Taşkent

Muhlis Tümay

MARAŞ

Ahmed Kadoğlu
Nedim Ökmen
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Rıza Erten

Abdülkadir Kalay

MUĞLA

Yavuz Başer
Cemal Hünel
Nadir Nadi

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Necip Bilge
Süreyya Dellâloğlu

Asım Doğanay
Ferit Ecer

Fahri Köşkeröğlu
Hüseyin Ülkü

Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy
Hüsnü Akyol

Feyzi Boztepe
Naşit Fırat

Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan

Atıf Topaloğlu

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Ahmet Morgil
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

İsmail Işın
Fırız Kesim
Hasan Fehmi Ustaoglu

SEYHAN

Zeki Akçalı
Arif Nihat Asya
Sedat Bari
Tevfik Coşkun
Yusuף Ziya Eker
Mahmut Kibaroglu
Salim Serçe
Cezmi Türk

SİİRD

Baki Erden
Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdogan

SİNOB

Muhit Tümerkan

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
İlhan Dizdar
Şevki Ecevit
Halil İmre
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman

TOKAD

Sıtkı Ataç
Fevzi Çubuk
Ahmet Gürkan
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökemen
Mustafa Özdemir

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu
Tevfik Koral
Hamdi Orhon
Mustafa Reşit Tarak-
cıoğlu

TUNCELİ

Hıdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Feridun Ayalp
Ömer Cevheri
Feridun Ergin
Hasan Oral

Celâl Öncel
Reşit Kemal Timuroğlu
VAN
İzzet Akın

YOZGAD
Niyazi Ünal Alcu
Faik Erbaş
Fuat Nizamoğlu

Hasan Üçöz
ZONGULDAK
Fehmi Açıksöz
Yunus Muammer Ala-

kant
Abdürrahman Boyacı-
giller
Rifat Sivişoğlu

[Reddedenler]

ESKİŞEHİR
Abidin Potuoğlu

[Çekinseler]

AFYON KARAHİSAR | Gazi Yiğitbaşı
Bekir Oynaganlı

[Oya katılmayanlar]

AFYON KARAHİSAR

Kemal Özçoban
Ahmed Veziroğlu (İ.)
AGRI
Kasım Küfreli
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
Hâmit Koray
İsmet Olgaç
Cevdet Topçu

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
(İ.)
Muhlis Bayramoğlu
Hamdi Bulgurlu
Ramiz Eren
Muhlis Ete (Bakan)
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu

ANTALYA

Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı

AYDIN

Namık Gedik
Şevki Hacırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem

BALIKESİR

Vacide Asena
Salâhattin Başkan
Müfit Erkuyumcu
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıykoğlu
Muharrem Tunçay
Sıtkı Yırcalı (Başkan
V.)

BİLECİK

İsmail Aşkın

BOLU

Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez
İhsan Gülez
Kâmil Kozak
Vahit Yöntem

BURDUR

Mehmet Özbey

BURSA

Selim Ragıp Emeç
Selim Herkmen
Sadettin Karacabey
Mithat San
Halûk Şaman
Ali Canib Yöntem

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz (Bakan)
Emin Kalafat
İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH

Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar

ÇORUM

Sedat Baran
Hüseyin Ortakçıoğlu
Saip Özer

DENİZLİ

Hüsnü Akşit
Fikret Başaran
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcügil
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR

M. Remzi Buçak
Mustafa Ekinci

EDİRNE

Rükneddin Nasuhioğlu
(Bakan)

ELAZIG

Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Cemal Göneng
Sabit Sağiroğlu
Ziya Soylu

ERZURUM

Said Başak

Rıfık Salim Burçak
Memiş Yazıcı

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Hasan Polatkan
(Bakan)

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Galip Kınoğlu
Ali Ocak
Cevdet San

Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Doğan Köymen
Arif Hikmet Pamukoğlu

HAKKÂRİ

Selim Seven (İ.)

HATAY

Abdullah Cilli
Celâl Sait Siren
Cavit Yurtman

İÇEL

Refik Koraltan (Baş-
kan)

Aziz Köksal

Celâl Ramazanoğlu

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Reşit Turgut

İSTANBUL

Enver Adakan
Salamon Adato

İhsan-altınel
Ahmet Hamdi Başar
Celâl Bayar (Cumhur-
başkanı)
Nihad Reşad Belger
Mihat Benker
Faruk Nafiz Çemlibel
Salih Fuad Keçeci
Fuad Köprülü (Bakan)
Adnan Menderes
(Başbakan)
Ahilya Moshos
Fahrettin Sayımer
Nazlı Tlabar
Hüsnü Yaman
Sani Yaver
Senihi Yürüten
İZMİR
Halide Edib Adıvar
Avni Başman
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Tarık Gürerk
Necdet İncekara
Halil Özyörük (Bakan)
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ
Zühtü Hilmi Velibeş
(Bakan)
KARS
Lâtif Aküzüm
Sırrı Atalay
Abbas Çetin
Hüsamettin Tuğaç
Hüseyin Cahit Yalçın
KASATMONU
Fahri Keçecioglu
Şükrü Kerimzade
Ahmet Keskin
Rifat Taşkın
Hayri Tosunoğlu
Hamdi Türe

KAYSERİ
Kâmil Gündes (İ. Ü.)
Yusuf Ziya Turgut
KIRKLARELİ
Mahmut Erbil (İ.)
Fikret F'iliz
Sıtkı Pekkip
KIRŞEHİR
Osman Bölükbaşı (İ.)
Halil Sezai Erkut
KOCAELİ
Ekrem Alican
Ziya Atığ
Saim Önho
Lûtfi Tokoğlu
Hüsnü Türkand
KONYA
Hidayet Aydın
Ziya Barlas
Ömer Rıza Doğrul
Ziyad Ebüzziya
Saffet Gürol
Himmet Ölçmen
Murad Ali Ülgen
KÜTAHYA
Hakkı Gedik
Remzi Koçak
Süleyman Sururi Nasuh-
oğlu
İhsan Şerif Özgen (İ.
Ü.)
MALATYA
Esat Doğan (İ.)
Hüseyin Doğan
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Şefik Tuğay
MANİSA
Samet Ağaoğlu (Bakan)
Şemi Ergin

Refik Şevket İnce
(Bakan)
Muzaffer Kurbanoglu
Nafiz Körez
Sudi Mihçioğlu
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver
MARAS
Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu
Remzi Öksüz
MARDİN
Mehmet Kâmil Boran
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras
MUĞLA
Zeyyat Mandalinci
Nuri Özsan (Bakan)
NİĞDE
Hâdi Arıbaş (İ.)
ORDU
Yusuf Ziya Ortaç
RİZE
Osman Kavrakoglu
Mehmet Fahri Mete
SAMSUN
Hâşim Alişan
Naci Berkman
Tevfik İleri (Bakan)
Muhittin Özkefeli
Ferit Tüzel (İ.)
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer (İ.)
SEYHAN
Remzi Oğuz Arık
Reşad Güçlü
Sinan Tekelioğlu
SİRD
Cemil Yardım

SİNOB
Cevdet Kerim İncedayı
Nuri Sertoğlu
Server Somruncuoğlu
Ali Şükrü Şavlı
SİVAS
Ercüment Damalı
İbrahim Duygun
Nurettin Ertürk
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
TEKİRDAĞ
İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Şevket Mocan
Yusuf Ziya Tuntaş
TOKAD
Zihni Betil
Muzaffer Önal
Nuri Turgut Topçoğlu
TRABZON
Cemal Reşit Eyüboğlu
Mahmut Goloğlu
Hasan Saka
Cahid Zamangil
URFA
Necdet Açal
VAN
Ferid Melen
Kâzım Özalp
YOZGAD
Avni Doğan
Yusuf Karşioğlu
Hâşim Tatlıoğlu (İ.)
ZONGULDAK
Hüseyin Balık
Suat Başol
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu
Cemal Kıpçak
Avni Yurdabayrak

[Açık Milletvekillikleri]

Aydın	3	Çanakkale	1	İstanbul	2	Sivas	1
Balıkesir	1	Denizli	1	İzmir	1	Zonguldak	1
Bilecik	1	Eskişehir	1	Kastamonu	1		
Bursa	1	Gümüşane	1	Kırşehir	1		18
				Muğla	1		

S. Sayısı : 87

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresiyle Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı Kesinhesabı hakkında Kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/140, 1/54)

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tekeresi (3/140)

T. C.

Sayıştay Başkanlığı

Sayı: 320723/205

K. 9

23 . I . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz ederim.

Sayıştay Başkanı

S. Oran

Uygunluk Bildirimi

Anayasa ve Muhasebei Umumiye Kanunu gereğince bir nüshası Sayıştay'a gönderilen Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Mali yılı Kesin hesabının, Sayıştay'ca incelenip yargılanmış olan muhasip idare hesabıyla karşılaştırılmış ve bağlı cetvellerdeki meşruhat göz önünde tutulmak üzere Kesinhesapta gösterilen rakamların kabule şayan bulunmuş olduğunu arz eyeriz.

23 . I . 1951

Sayıştay Başkanı

S. Oran

D. 1. Başkanı

F. Eke

D. 2. Başkanı

Y. Z. Aslan

D. 3. Başkanı

R. Bakuy

İmzada bulunamadı

D. 4. Başkanı

M. A. Apak

Üye

M. Menemencioğlu

Üye

M. İ. Erenli

Üye

N. Başak

Üye

F. Özbudun

Üye

A. A. Hemen

Üye

A. R. Ögel

Üye

A. K. Arıçay

Üye

F. Aktulga

Üye

A. T. Dengel

Üye

F. Işık

Üye

F. Beşkardeş

Üye

A. R. Savcı

Savcı

E. Arkun

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 Bütçe yılı Kesinhesabı hakkında Kanun tasarısı (1/54)

T. C.

Başbakanlık

27 . IX . 1950

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 427, 6/3514

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 bütçe yılı Kesinhesabı hakkında Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 18 . IX . 1950 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

3530 sayılı Kanun ile teşekkül eden ve katma bütçe ile idare olunan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 malî yılı bütçesinin tatbikatı sonucunu gösteren Kesinhesap Kanunu ile ekleri cetveller ilişik olarak sunulmuştur. Bunlardan :

A) Gelire ait olanının incelenmesinden de anlaşılacağı üzere 1945 Malî yılı Bütçe Kanunu ile umulan gelir (663 804) lira idi. Buna karşı bütçe yılı içinde (1 045 997) lira (10) kuruş gelir elde edilmiştir. Muhammenat ile mukayesesinde elde edilen fazlalık (400 819) lira (58) kuruştur. Buna mukabil muhammenattan noksan elde edilen kısımlar yekûnu da (18 626) lira (48) kuruşa baliğ olmuştur. Şu hale göre bütçenin tatbiki sonunda hakiki fazlalık miktarı (382 193) lira (10) kuruştan ibarettir.

Masraf kısmına gelince :

B) Bütçe ile verilen ödenek miktarı (663 804) liradır. Gelir kısmında da arz olunduğu üzere yıl içinde ek ödenek olan 4773 sayılı Kanunla (400 000) lira verilmiş ve bu suretle ödenek miktarı (1 063 804) liraya baliğ olmuştur. Bu ödenekten yıl içinde harcanan miktar (520 465) lira (70) kuruş olup yıl sonunda (543 338) lira (30) kuruşluk ödeneğin yokedilmesi icabetmektedir.

Bütçe yılı sonuna kadar ödenek üstü hiçbir masraf yapılmamıştır.

Sayıştay Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Sayıştay Komisyonu

Esas No. 1/54, 3/140

Karar No. 11

9 . II . 1951

Yüksek Başkanlığa

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesabı hakkında Başbakanlığın 27 . IX . 1950 gün ve 31-427/6-3514 sayılı yazısı ile teklif olunan Kanun tasarısı Sayıştayın uygunluk bildiriyle birlikte ve Sayıştay Başkanetçisi Talât Akgün ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Saymanlık Müdür yardımcısı Niyazi Egesel hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Kesinhesapta yazılı ödenekler, giderler ve gelirin uygunluk bildiriminde yazılı miktarlara uygun olduğu anlaşılmış ve düzenlenen Kanun tasarısı Kamutayın yüksek tasvibine arz edilmek

üzere sunulmuştur.

Sayıştay Ko. Başkanı
Siird

Ş. Türkoğan

Çorum

Ş. Gürses

Samsun

H. Alişan

İmzada bulunmadı

Tekirdağ

H. Bingül

Malatya

M. Kulu

Muş

H. Dayı

Sözcü

İsparta

S. Bilgiç

Rize

Z. R. Sporel

İmzada bulunmadı

Siird

C. Yardım

İmzada bulunmadı

Tokad

H. Koyutürk

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı kesinhesap kanunu tasarısı

MADDE 1 — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı gideri ilişik cetvelde gösterildiği üzere (520 465) lira (70) kuruştur.

MADDE 2 — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1945 yılı geliri ilişik cetvelde gösterildiği üzere (1 045 997) lira (10) kuruştur.

MADDE 3 — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne Bütçe Kanunu ile verilen (663 804) liralık ödeneğe yılı içinde 4773 sayılı Kanunla verilen (400 000) liralık ek ödenekle (1 063 804) liraya baliğ olan umumi ödenekten 1 nci madde de gösterilen (520 465) lira (70) kuruluş harcamasının indirilmesinden sonra geri kalan (543 338) lira (30) kuruluş ödenek yok edilmiştir.

MADDE 4 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5 — Bu kanunu Maliye ve Millî Eğitim Bakanları yürütür.

Başbakan

A. Menderes

Devlet Bakanı

*Başbakan Yardımcısı ve
Millî S. Bakanı V.*

S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

F. L. Karaosmanoğlu

Adalet Bakanı

H. Özyörük

Millî Savunma Bakanı

İçişleri Bakanı

R. Nasuhioğlu

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Maliye Bakanı

H. Ayan

Millî Eğitim Bakanı

T. İleri

Bayındırlık Bakanı

F. Belen

Eko. ve Ticaret Bakanı

Z. H. Velibeşe

Sa. ve So. Y. Bakanı

N. R. Belger

G. ve Tekel Bakanı

N. Özsan

Tarım Bakanı

N. İyriboz

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

Çalışma Bakanı

H. Polatkan

İşletmeler Bakanı

Muhlis Eto

SAYIŞTAY KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı Kesinhesap Kanun tasarısı

MADDE 1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı gideri ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği gibi 520 465 lira 70 kuruştur.

MADDE 2. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1945 Bütçe yılı geliri ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği gibi 1 045 997 lira 10 kuruştur.

MADDE 3. — Ödenekten yılı içinde harcanmayan ve (A) cetvelinin ayrı bir sütununda gösterilen 543 338 lira 30 kuruluş ödenek yok edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu Maliye ve Millî Eğitim Bakanları yürütür.

A - CETVELİ

B.	Ödeneğin çeşidi	Ödenekler	Giderler	Yokedilecek Ödenekler
1	Aylıklar	37 282	36 018 07	1 262 93
2	Ücretler	93 624	64 991 77	28 632 23
3	Geçici tazminat	9 450	4 887	4 563
4	1683 sayılı Kanununun 58 nci maddesi gereğince verilecek emekli ikramiyesi.	6 001	6 000	1
5	4178, 4598 ve 4599 sayılı Kanunlar gereğince verilecek zamlar ve yardımlar.	19 996	16 088 53	3 907 47
6	4047 sayılı Kanununun geçici 1. nci maddesi gereğince verilecek fahri hizmetler tazminatı.	10 916	6 960 61	3 955 39
7	Büro giderleri	5 535	4 935 73	599 27
8	Basılı kâğıt ve defterler	1 166	1 136 50	29 50
9	Posta, telgraf ve telefon ücret ve giderleri	4 091	3 892 40	198 60
10	Kira karşılığı	6 720	6 720	
11	Taşıt giderleri	1 000	866 60	133 40
12	Yolluklar	7 292	5 307 42	1 984 58
13	Giyecekler	1 500	1 499 50	0 50
14	4598 sayılı Kanun gereğince yapılacak tedavi giderleri ve yolluklar;	875	0	875
15	Spor işleri	184 746	171 378 67	13 367 33
16	Yayım ve propaganda işleri	17 500	17 355 01	144 99
17	Yapı ve kurma işleri	562 148	99 075 24	463 072 76
18	Öğretmen ve eğitimci kursları	8 000	1 332 75	6 667 25
19	Gazi orta öğretmen okulu ve terbiye enstitüsünde okutturulacak öğrenci giderleri.	10 500	10 500	
20	Danışma heyeti üyeleri giderleri	2 333	690 18	1 642 82
21	Resim ve harçlar	599	284 72	314 27
22	Yabancı memleketlerde yaptırılacak staj ve tahsil giderleri.	8 750		8 750
23	Kongre ve konferanslara katılma giderleri	1		1
24	Temsil giderleri	145		145
25	Para gönderme giderleri	1 000	78 57	921 43
26	Geçen yıl borçları	2 255	2 148 35	106 65
27	Eski yıllar borçları	4 000	2 140 23	1 859 77
28	Hükmedilmiş borçlar	1		1
29	1715 sayılı Kanununun 8. maddesi gereğince kâğıt para amortisman karşılığı.	150	150 —	
30	Bölge bütçelerine yardım	56 228	56 027 84	200 16
	Toplam	1 063 804	520 465 70	543 338 30

B . . OETVELİ

B.	Gelirin çeşidi	Muhammenat	Tahslât
1	Bütçeden yardım	420 895	820 894
2	Faiz	1 500	2 183 10
3	Beden Terbiyesi ve spor gereçleri, şilt, kupa, madalya ve emsalinin satış bedelleri.	600	71 80
4	Dergi, kitap ve broşür satışı	100	1 30
5	Müsabakalar geliri	12 000	11 367 41
6	Yardım ve teberrular	1	—
7	Müteferrik gelirler	708	845 48
8	Geçen yıldan artan para	228 000	210 633 51
	Toplam	663 804	1 045 997 10

Elâzığ Milletvekili Mehmet Şevki Yazman'ın, Dilekçe Komisyonunun 5 . I . 1951 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 222 sayılı Kararın Kamutayda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Komisyonu raporu (4/103)

23 . I . 1951

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Dilekçe Komisyonunun 5 . I . 1951 tarih ve 6 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 222 sayılı kararın Kamutayda görüşülmesini talep ve rica ederim.

Elâzığ Milletvekili
M. Ş. Yazman

Dilekçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dilekçe Komisyonu

Zat ve Kâğıtış. No. 7344

Dilekçe Ko. 6840

13 . II . 1951

Yüksek Başkanlığa

Elâzığ'da Cüzam hastanesinin mahalle ortasında ve su taksmatı civarında kurulmuş olması ve memleketin muhtelif semtlerinden gelen cüzamlı hastaların hastaneye girinceye kadar şehir ha'k'ı ile temasta bulunmaları ve hastane mensuplarının da kezalik halkla temasları yüzünden şehrin sıhhati umumiyesi üzerinde tesir yapmakta olduğundan bahsile bu hastanenin münasip bir yere kaldırılması dileğinde bulunan Elâzığ'da Rizaiye Mahallesi muhtarı ve diğer mahalleler muhtar ve sakinlerinin istekleri Komisyonumuzca incelenmiş ve bir iş'em yapılmasına mahal olmadığına 18 . XI . 1950 tarihinde karar verilmişti.

5 . I . 1951 tarihli ve 6 sayılı Haftalık Karar Cetveline dercedilmiş bulunan 18 . XI . 1950 tarihli ve 222 numaralı kararımıza itiraz eden Elâzığ Milletvekili Mehmet Şevki Yazman'ın önergesi komisyonumuza havale edilmiş ve süresi içinde itiraz edildiği anlaşıldığından iş üzerinde yeniden inceleme yapılmış ve bu rapor hazırlanmıştır.

Cüzam hastalığının dilekçede bildirilen yollarla sirayeti mümkün olmadığı, ancak şehir ortasında böyle bir müessesenin bulunmasının halk ruhiyatı üzerine yapacağı menfi tesir dolayısıyla Türkiye'deki bütün Cüzamlıları bir araya topluyarak başka bir yerin seçilmesi için uzmanlar tarafından yapılan araştırmalar neticesinde

Muğla'nın Dalaman Çiftliği arazisinin bir kısmına böyle bir müessese kurulmasına karar verildiği fakat bu arazinin sonradan topraksız çifteye dağıtılması takarrür ettiği anlaşıldığından bizzarure bu karardan sarfı nazar edildiği ve 1951 senesinde yurdun muhtelif yerlerinde yeniden yaptırılacak tetkikatla askerî kışlalardan veya Hazineye ait binalardan elverişli bir bina bulunduğu takdirde hastanenin böyle bir yere nakli düşünülmekte olduğu ve ayrıca Cüzam hastanesi için bir inşaat yapılmasına bütçenin müsait olmadığı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığında alınan cevaptan ve dosyada mevcut evrakın tetkikinden anlaşıldığından eski kararımızın değiştirilmesini mucip bir sebep görülmemiş ve itirazın reddine ve keyfiyetin Yüksek Kamutayın tasvibine arzuma ittifakla karar verilmiştir.

Dilekçe Ko. Başkanı	Sözcü	Kâtip
Erzurum	Bursa	İçel
B. Dülger	R. Aybar	Ş. Tol
Ankara	Balıkesir	Balıkesir
C. Soydan	A. F. İşeri	A. Kalpsizoğlu
		İmzada bulunmadı
Gümüşane	Kayseri	Malatya
C. Baybura	Y. Z. Turgut	A. Özbay
Sivas		Yozgad
N. Ertürk		Y. Karşıoğlu
		İmzada bulunmadı

